

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ / METODIKA

P7 – Zpracování místního tématu z historie, folkloru, zeměpisu, hospodářství regionu a umění pro děti MŠ

Od radlice ke koláči

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

OBSAH

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ

1	Vzdělávací program a jeho pojetí	3
1.1	Základní údaje	3
1.2	Anotace programu	3
1.3	Cíl programu	3
1.4	Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu	4
1.5	Forma	5
1.6	Hodinová dotace	5
1.7	Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny	5
1.8	Metody a způsoby realizace	6
1.9	Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	9
1.10	Materiální a technické zabezpečení	8
1.11	Plánované místo konání	9
1.12	Způsob vyhodnocení realizace programu v období po ukončení projektu	9
1.13	Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	9
1.14	Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití	10
2	Podrobně rozpracovaný obsah programu	11
2.1	Tematický blok č. 1 (Seznámení s pověstí) – 7 hodin	11
2.2	Tematický blok č. 2 (Dramatizace pověsti „O Přemyslu Oráčovi“) – 9 hodin	23
3	Metodická část	35
3.1	Metodický blok č. 1 (Seznámení s pověstí) a metodický blok č. 2 (Dramatizace pověsti „O Přemyslu Oráčovi“)	38
3.2	Metodický blok č. 2 (dramatizace pověsti „o Přemyslu Oráčovi“) – 9 hodin	51
4	Soubor materiálů pro realizaci programu	66
4.1	Příloha č. 1 (Jména hlavních postav) – Tematický blok č. 1 (Seznámení s pověstí), téma č. 2 (Cesta za Přemyslem)	66
4.2	Příloha č. 2 (Výtvarný námět – autoportrét) – Tematický blok č. 1 (Seznámení s pověstí), téma č. 2 (Cesta za Přemyslem)	67
4.3	Příloha č. 3 (Písně) – Tematický blok č. 1 (Seznámení s pověstí), téma č. 2 (Cesta za Přemyslem)	68
4.4	Příloha č. 4 (Knižní seznam + materiální seznam) – Tematický blok (Seznámení s pověstí), téma č. 4 (Sázení semínek)	71
4.5	Příloha č. 5 (Emotikony) – Tematický blok č. 1 (Seznámení s pověstí), téma č. 5 (Minulost vs. přítomnost)	72
4.6	Příloha č. 6 (Pracovní list) – Tematický blok č. 2 (Dramatizace pověsti „O Přemyslu Oráčovi“), téma č. 7 (Nácvik dramatizace), téma č. 8 (Exkurze do archeoskanzenu)	73
4.8	Příloha č. 7 (Kvíz) – Tematický blok č. 2 (Dramatizace pověsti „O Přemyslu Oráčovi“), téma č. 10 (Představení pověsti dětem v mateřské škole)	75
4.9	Příloha č. 8 (Pamětní list) – Tematický blok č. 2 (Dramatizace pověsti „O Přemyslu Oráčovi“), téma č. 10 (Představení pověsti dětem v mateřské škole)	76
5	Soubor metodických materiálů	77
5.3	Příloha č. 7 (Kviz) – Tematický blok č. 2 (Dramatizace pověsti „O Přemyslu Oráčovi“), téma č. 10 (Představení pověsti dětem v mateřské škole)	77
6	Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	78
7	Příloha č. 4 – Odborné a didaktické posudky programu	80
8	Příloha č. 5 – Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu	81

1 VZDĚLÁVACÍ PROGRAM A JEHO POJETÍ

1.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a reg. číslo projektu	„Mít svět přečtený aneb spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_032/0008225
Název programu	P7 – Zpracování místního tématu z historie, folkloru, zeměpisu, hospodářství regionu a umění pro děti MŠ
Název vzdělávací instituce	Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, příspěvková organizace
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	https://www.svkul.cz/
Kontaktní osoba	Jiří Starý
Datum vzniku finální verze programu	2. 1. 2020
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	KA 4
Forma programu	prezenční
Cílová skupina	Děti MŠ
Délka programu	16 vyučovacích hodin
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Od radlice ke koláči Poznávání tradic a kultur a uchování si vztahu k vlastní identitě, kultuře, tradicím a jazyku a podpora zájmu dětí a mládeže o specifika vlastního regionu, včetně tradic a zvyků většinové společnosti i sociálních, etnických a kulturních menšin, podpora vzdělávacích projektů zaměřených na poznávání historie, tradic a kultury. Poznávání tradic a kultur a uchování si vztahu k vlastní identitě, kultuře,
Tvůrci programu	Tvůrci: Mgr. Lucie Hrubá, Mgr. Aneta Vavřincová, Mgr. Martina Pospíšilová, Bc. Jakub Doležel
Odborný garant programu	
Odborní posuzovatelé	ne
Specifický program pro žáky se SVP	ne

1.2 ANOTACE PROGRAMU

Program je vytvořen pro děti mateřských škol jako příklad využití pověstí v rámci výukových programů. Děti se během programu nenásilnou formou seznámí s vybranou pověstí z Ústecka. Pověst je vybrána tematicky tak, aby byla vhodným prostředkem pro poznání historické kulturní tradice regionu, a zároveň tak, aby rozvíjela schopnost dětí mateřských škol v orientaci v geografii města a jeho okolí, v kontextu znalostí o přírodě a historii. Prostředkem seznámení s vlastní pověstí je čtení upravených textů, spojené s jednoduchou animací formou např. scének loutkového divadla nebo výtvarně pojatých prezentací. Program je typem aktivit zaměřených na schopnosti dětí MŠ. Účastníci absolvují množství didaktických her, jež tematicky vychází z regionálních pověstí, další aktivity jsou rukodělné workshopy a inscenační prezentace. Děti se budou účastnit jednoho výletu do lokality spojené s vybranou pověstí. Aktivně budou reflektovat témata pověstí vlastní výtvarnou tvorbou nebo účastí v divadelní animaci na vybrané téma. Program je prvním z řady šesti navazujících programů v tematickém bloku „Zpracování místního tématu z historie, folkloru, zeměpisu, hospodářství regionu a umění“. Tento blok tematicky pokryje předškolní vzdělávání dětí, povinnou školní docházku žáků i jejich studium na SŠ. Metodické a didaktické materiály jsou vypracovány tak, aby je po konci realizace projektu mohly využít nejen instituce poskytující formální a neformální vzdělávání v ústeckém regionu, ale i tytéž instituce z jiných regionů.

1.3 CÍL PROGRAMU

Program má za cíl rozvíjet kompetence v komunikaci v mateřském jazyce, orientovat se v geografickém prostoru, schopnost učit se, rozvíjet kulturní povědomí a osobní vyjádření. Děti mateřských škol se během programu naučí reflektovat kulturní tradice regionu, získají zkušenost ve veřejném vystupování v rámci školního divadelního představení nebo v rámci výtvarné tvorby. Výstupem programu bude veřejná prezentace dětských kreseb na vybraná témata z **pověstí**.

1.4 KLÍČOVÉ KOMPETENCE A KONKRÉTNÍ ZPŮSOB JEJICH ROZVOJE V PROGRAMU

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence činnostní a občanské

Kompetence k učení:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

Kompetence k řešení problémů

- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

Kompetence komunikativní

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

1 Klíčové kompetence. Wikipedia.org [online]. [cit. 2021-8-24]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kl%C3%AD%C4%8Dov%C3%A9_kompetence

Kompetence sociální a personální

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim

Kompetence činnostní a občanské

- učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

1.5 FORMA

Program je realizován zábavnou formou, tak aby děti zaujal.

- Prožitkové učení
- Učení formou hry
- Pokusy

1.6 HODINOVÁ DOTACE

Rozsah programu je nastaven na 16 vyučovacích hodin (1 hodina = 45 minut).

1.7 PŘEDPOKLÁDANÝ POČET ÚČASTNÍKŮ A UPŘESNĚNÍ CÍLOVÉ SKUPINY

Maximální počet účastníku tohoto programu je 26 dětí MŠ. Ideálním počtem je 22 dětí.

1.8 METODY A ZPŮSOBY REALIZACE:

Níže jsou popsány metody práce, které budou využity pro rozvoj klíčových kompetencí.

Metody diskusí

Výuková metoda diskuse je taková forma interakce učitelů a dětí, při níž si účastníci navzájem vyměňují názory na dané téma, na základě svých znalostí pro svá tvrzení uvádějí argumenty, a tím společně nacházejí řešení daného problému. Diskuse se osvědčuje v situacích a v případech, kdy lze mít na jevy či fakta různé názory, kdy jde o to seznámit se s novými poznatky nebo zkušenostmi, týká-li se téma hodnotových postojů, při vytváření vlastních názorů a jejich obhajobě.

Diskusní metody v tomto případě slouží k rozvoji klíčových kompetencí *komunikace v mateřském jazyce a sociální a občanské schopnosti*. Tyto metody budou používány během seznamování se s regionálními pověstmi formou hlasitých čtení a během následných „debatních kroužků“, kde budou děti reflektovat prezentované příběhy. Kompetence *sociální a občanské schopnosti* budou rozvíjeny během skupinových prací, kdy děti budou muset zvolit společný postup, a tím se budou učit spolupráci s ostatními a respektování vzájemných odlišností.

Metody situační

Podstatu situačních metod tvoří řešení problémového případu, který odráží nějakou reálnou událost, zobrazuje určitý komplex vztahů a okolností, je výrazem střetu různých zájmů. Z pedagogického pohledu se za případ považuje metodicky zpracovaný materiál reflektující reálnou problémovou situaci, jejíž řešení není jednoznačné. Předpokládá se, že děti mají přiměřené vědomosti a zkušenosti z té oblasti, jíž se řešený případ týká. Za hlavní přednost situačních metod se považuje zaměřenost na praxi, důraz na konkrétnost řešení a výcvik v rozhodování. Dalšími pozitivními stránkami jsou zejména aplikace teoretických poznatků a simulace praxe. Situační metody v tomto případě slouží k rozvoji klíčové kompetence *kulturní povědomí a vyjádření*. Děti budou získané znalosti o místních pověstech a místních významných událostech a známých pohádkových postavách uplatňovat při rukodělných aktivitách.

Metody inscenační

Podstatou inscenačních metod je učení v modelových situacích, v nichž jsou účastníci edukačního procesu sami aktéry předváděných situací. Jde o simulaci nějaké události, v níž se kombinuje hraní rolí a řešení problému, a to buď předváděním určitých lidských typů, nebo zobrazováním reálných životních situací či kombinací obou postupů. Pro děti inscenace znamená možnost získat nové prožitky, osvojit si adekvátní způsoby chování a jednání, seznámit se s formami vystupování typickými pro budoucí profesi apod. Inscenační metody rozvíjejí klíčové kompetence *komunikace v mateřském jazyce a kulturní povědomí a vyjádření*. Konkrétně se tato metoda práce bude aplikovat zejména během tvorby, nacvičování a prezentace divadelního představení na dané téma na základě získaných znalostí o místních pověstech a místních významných událostech a známých pohádkových postavách.

Metody heuristické

Děti objevují a hledají samy řešení úloh, učitel by neměl vše vysvětlovat sám, ale měl by nechat děti hledat vše, co je jim dostupné, přiměřené a odpovídá jejich možnostem. V rámci této metody děti nacházejí řešení daného problému. Heuristické metody slouží především k rozvoji klíčové kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence pracovní.

Didaktické hry

Do různých fází vzdělávacího programu budou zařazovány různé didaktické hry, které budou plnit různé funkce bez nebezpečí časového zdržení nebo odklonu od hlavního programu. Jedná se o hry rozhodovací, soutěž, problémové úlohy, hry pro učení sociálním dovednostem, hraní rolí, simulační hry, hry pro osvojování jazykových a komunikačních dovedností. Didaktické hry se při práci s cílovou skupinou dětí MŠ do programu zapojují zejména kvůli tomu, aby udržely soustředění účastníků a motivovaly je k další práci. Kromě této funkce didaktické hry vhodného typu a formy rozvíjejí všechny klíčové kompetence.

1.9 OBSAH – PŘEHLED TEMATICKÝCH BLOKŮ A PODROBNÝ PŘEHLED TÉMAT PROGRAMU A JEJICH ANOTACE VČETNĚ DÍLČÍ HODINOVÉ DOTACE

Tematický blok (Seznámení s pověstí) č. 1 – 7 hodin

Děti se v tomto týdnu seznámí blíže s místní pověstí. Vysvětlíme si neznámá slova a blíže se seznámíme s historií – náčiním, prací, oblečením. Děti mateřské školy se seznámí s prostředím muzea a jeho pracovníky. Během týdne děti budou pracovat individuálně i ve skupinách, frontální výuka bude probíhat minimálně. Kooperativní činnosti budou zařazovány v průběhu celého týdne.

Téma č. 1 (Seznámení s pověstí o Libuši a Přemyslovi) – 2 hodiny

Děti mají možnost se seznámit během aktivit s tím, co to je pověst. Pracovníci muzea dětem představí místní pověst (kritické čtení) Přemysl Oráč. Během činnosti jsou vedeny k soustředění pozornosti a spolupráci s pracovníky muzea (lektory). Ti dětem vysvětlí neznámé pojmy, jež se v pověsti vyskytují (orba, otka, lýčené střevice). Následuje práce s obrázkovým materiálem a odpovídání na položené otázky. Společně s pedagogy rozřadí linii příběhu a pokusí se vystihnout podstatné informace. Každý obraz může být využit k rozvoji předčtenářské a předmatematické gramotnosti (časová a prostorová orientace, určování místa, popis apod.).

Téma č. 2 (Cesta za Přemyslem) – 1 hodina

Využití narativní pantomimy k zopakování pověsti pod vedením učitelky. Opakování naučeného. Zapojení dětí do brainstormingu – vymýšlení možných činností/aktivit, kterými děti přispějí do tvoření programu. Seznámení s písní „Ach synku, synku“, využití pantomimy a vymýšlení pohybového vyjádření. Kresba obličejů tuší, vystřihávání písmen PŘEMYSL/LIBUŠE a složení podle předlohy.

Téma č. 3 (Od koláče k radlici) – 2 hodiny

Pracovníci muzea připravili pro děti program „Od koláče k radlici“. Děti se seznámí s postupem výroby mouky (pečivo – mouka – zrno – klas – půda – orba). Využije se převážně zážitkové pedagogiky. Děti se tak aktivně zapojí do procesu rozhodování o potřebných materiálech pro výrobu chleba. Zhlédnou i videa, která ukážou klasické orání tažným zvířetem a výrobu chleba.

Téma č. 4 (Sázení semínek) – 1 hodina

Roztřídění zvířat podle jejich tříd (domácí x užitková). Hledání první hlásky, počítání slabik, porovnávání velikostí. Každé dítě si do své sklenice zasadí semínka a během následujících dní může sledovat, jak zapouští kořeny a roste. Děti jsou vedeny k jejich zalévání a starání se o ně. V knihách si děti vyhledávají pověsti, zvířata, prohlédnou si, jak se co vyrábí, a jak to vypadá na statku během ročních období. Děti se o získané informace dělí prostřednictvím rozhovorů, které mezi sebou vedou nad knihami.

Téma č. 5 (Minulost vs přítomnost) – 1 hodina

Zopakování získaných informací, zhodnocení aktivit a zážitků. Vyhledávání informací v knihách o dřívějším a současném zemědělství – které nástroje/prostředky se na poli využívaly, a které se využívají dnes. Co se dnes v zemědělství používá. Vysvětlení významu BIO.

Tematický blok (Dramatizace pověsti „O Přemyslu Oráčovi“) č. 2 – 9 hodin

V tomto týdnu už děti pracují se znalostmi, které získaly. Uplatňují je během vyprávění, popisu a vymýšlení divadelního představení. Rozšíří si povědomí o lidech v té době, co nosili na sobě, čím se živili. Při tvorbě představení se děti učí spolupracovat, prosazovat své názory nebo naopak ustoupit lepším názorům a odpovědnosti za své činy. Jsou využity formy skupinové a individuální výuky. Frontální výuka probíhá minimálně, a to především v komunitních kruzích. K utužování spolupráce mezi dětmi nám pomáhají kooperativní činnosti, které jsou obsaženy v každém dnu.

Téma č. 6 (Návštěva muzea) – 2 hodiny

Rukodělné dílny se středověkou tematikou jsou vedeny odborníky z muzea. Děti si z návštěvy odnesou vlastnoručně vyrobené loutky – Přemysla nebo Libuši, koně nebo vola. Společně si poví, co člověka dělá člověkem, a jaké jsou rozdíly mezi lidmi a zvířaty (chování, vzhled). Svou loutku i další budou moci použít při loutkovém divadle přímo v muzejním ateliéru, kde dostanou čas na vytvoření příběhu podle vlastní fantazie.

Téma č. 7 (Nácvik dramatizace) – 2 hodiny

Během dne si děti připraví dramatizaci pověsti „O Přemyslu Oráčovi“. Děti si vymýslí kostýmy, určí si prostředí a zapojují se do vytvoření dialogů. K závěru si děti vyberou dva své zástupce (dívku a chlapce), které obkreslí na velký arch papíru a následně vybarví postavy temperami. Podle zjištěných informací o postavách pověsti z obrázků by měly děti správně zobrazit jejich znaky (barva vlasů, šperky, zbroj, oblečení apod.) – činnost je rozdělena do dvou případně tří dnů.

Téma č. 8 (Exkurze do archeoskanzenu) – 2 hodiny

S dětmi vyrazí od mateřské školy autobus, který je zaveze do archeoskanzenu v Březně u Loun. Pro děti je připravený edukační program sestavený odborníkem na tehdejší dobu, který je hned po příjezdu začne provázet po přírodním muzeu. Dětem bude představeno orání (tak jak oral Přemysl Oráč), prohlédnou si obydlí starých Slovanů i s vybavením odpovídajícím době a upečou si vlastní chléb.

Téma č. 9 (Vyprávění zážitků) – 2 hodiny

V komunitním kruhu děti vyjadřují své zážitky z předchozího dne. Co se jim líbilo, jak to tam vypadalo, co je nejvíce zaujalo, co se nového dozvěděly apod. Na mapě si můžeme ukázat, kde jsme byli, odkud jsme vyjeli. Děti své zážitky nakreslí/namalují a následně každý popíše svůj výtvar. Po ukončení prezentace si děti vše vyvěsí. Možnost nácvičku pověsti.

Téma č. 10 (Představení pověsti dětem v mateřské škole) – 1 hodina

Poslední den společně zhodnotí uběhlé dva týdny. K hodnocení se využijí emotikony a k závěru budou odpovídat na otázky v kvízu. Ten nám ukáže, kolik si toho děti zvládly zapamatovat. V závěru děti předvedou pověst ostatním dětem v mateřské škole formou divadelního představení. K úplnému ukončení projektu každé dítě dostane pamětní list za účast a aktivitu.

1.10 MATERIÁLNÍ A TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ

Název	Typ
Tuš	
Špejle	
Čtvrtky	
Vodovky	
Zavařovací sklenice	
Osení	
Květinová zemina	
Polystyren	
Špendlíky	Spotřební materiál
Papír do tiskárny 80 g/m2 A4	
Velkoformátový papír 80 g/m2 A3	
Sady barevných papírů	
Tempery	
Pastelky	
Tužky č. 1	
Fixy	
Lepidla na papír	
Dřevěné kostky	
Vhodné knihy (uvedené v Popisu programu)	
Nůžky	
Ručně vyrobené loutky	
Plastová domácí zvířátka	Ostatní vybavení
Magnetické smajlíky	
Mapa ČR	
Mapa Ústeckého kraje	
Puzzle Brambora	
Interaktivní tabule	Elektronické vybavení
Doprava Ústí nad Labem – Březno u Loun	
Zajištění materiálu pro workshop v Archeoskanzenu Březno u Loun	Služby

1.11 PLÁNOVANÉ MÍSTO KONÁNÍ

Plánovaným místem pro tvorbu a ověření programu je Muzeum města Ústí nad Labem, p. o., spolu se Soukromou mateřskou školou, o. p. s. a Archeoskanzen Březno u Loun, které spravuje Oblastní muzeum Louny, p. o.

Program je možné realizovat po důkladné dohodě a organizaci i ve spolupráci s jinými městskými nebo oblastními muzei, lokálními skanzeny v jiných částech České republiky.

1.12 ZPŮSOB VYHODNOCENÍ REALIZACE PROGRAMU V OBDOBÍ PO UKONČENÍ PROJEKTU

Formy a metody evaluačních nástrojů jsou zvoleny dle cílové skupiny účastníků programu a formy vzdělávacího programu. Lze použít magnetické emotikony (veselý x smutný), nebo rozhovor s dětmi.

Popis programu je návodem na realizaci aktivit v jiných organizacích. Jednotlivé aktivity se dají ve větší míře využívat i samostatně a i tyto aktivity je možné adaptovat na vlastní možnosti. Přesné místo realizace aktivit vzdělávacího programu se pochopitelně může měnit v závislosti na umístění organizace. Doporučujeme však vzdělávací program realizovat kompletní ve spolupráci institucí formálního a neformálního vzdělávání tak, jak je to popsáno v tomto popisu.

Není však nutné na této spolupráci trvat, jelikož jsou aktivity programu na základě níže uvedeného popsány tak, aby je mohl realizovat pracovník formálního vzdělávání bez pracovníka v neformálním vzdělávání a naopak. Ze zkušeností, které realizátoři získali během tvorby a ověření vzdělávacího programu, je nutné poznamenat, že největší benefit se objevil díky spolupráci FV a NFV.

Jak je uvedeno výše, je možné jednotlivé aktivity realizovat i samostatně, ale rozhodně po částečné úpravě či vhodným navázáním na jiné aktivity. Níže popsané aktivity programu totiž tvoří dohromady tematický celek.

Vzdělávací program je možné realizovat v MŠ (případně dětských skupinách), v knihovně i v muzeu. Do jisté míry se dají aktivity programu realizovat také v rámci zájmového vzdělávání v různých kroužcích v Domech dětí a mládeže apod. dle zaměření jednotlivých kroužků. Části programu se také dají realizovat během dlouhodobějších pobytových vzdělávacích akcí, jakými jsou např. tábory pro děti apod.

1.13 KALKULACE PŘEDPOKLÁDANÝCH NÁKLADŮ NA REALIZACI PROGRAMU PO UKONČENÍ PROJEKTU

Počet realizátorů/lektorů:

Položka	Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory	12.800 Kč³
<i>Hodinová odměna pro 1 realizátora/ lektora včetně odvodů</i>	200 Kč/hodina
<i>z toho</i>	
<i>Ubytování realizátorů/lektorů</i>	0 Kč
<i>Stravování a doprava realizátorů/lektorů</i>	0 Kč
Náklady na zajištění prostor	0 Kč
Ubytování, stravování a doprava účastníků	5.000 Kč
<i>z toho</i>	
<i>Doprava účastníků</i>	5.000 Kč ⁴
<i>Stravování a ubytování účastníků</i>	0 Kč
Náklady na učební texty	1.000 Kč
<i>z toho</i>	
<i>Příprava, překlad, autorská práva apod.</i>	0 Kč
<i>Rozmnožení textů – počet stran:</i>	1.000 Kč
Režijní náklady	0 Kč

3 2 realizátoři * (16 hodin přípravy + 16 hodin realizace aktivit)

4 Náklady na zajištění soukromé přepravy osob (26 dětí + doprovod) z Ústí n. L do Března u Loun a zpět.

	<i>Stravné a doprava organizátorů</i>	0 Kč
	<i>Ubytování organizátorů</i>	0 Kč
	<i>Poštovné, telefony</i>	0 Kč
<i>z toho</i>	<i>Doprava a pronájem techniky</i>	0 Kč
	<i>Propagace</i>	0 Kč
	<i>Ostatní náklady</i>	0 Kč
	<i>Odměna organizátorům</i>	0 Kč
Náklady celkem		18.800 Kč
Poplatek za 1 účastníka		723 Kč

1.14 ODKAZY, NA KTERÝCH JE PROGRAM ZVEŘEJNĚN K VOLNÉMU VYUŽITÍ

<https://www.svkul.cz/o-knihovne/projekty/evropske-projekty/mit-svet-precteny-aneb-spoluprace-knihoven-a-skol-v--usteckem-kraji/>

Toto dílo je vystaveno pod licencí CC BY SA. Dílo smí být rozmnožováno a distribuováno prostřednictvím jakéhokoli média a formátu. Lze ho i upravovat pro jakýkoli účel. Je však nutné uvést autorství a poskytnout s dílem odkaz na licenci a vyznačit provedené změny. Odvozená změna musí být vystavena pod stejnou licencí jako původní dílo.

<http://rvp.cz>

Použité fotografie a jiné grafické materiály v programu i v přílohách jsou, pokud není uvedeno jinak (včetně uvedení zdroje) autorským dílem tvůrců programu a jsou použity v souladu s pravidly GDPR.

Pokud není uvedeno jinak, použité fotografie a jiné grafické materiály jsou autorským dílem tvůrců programu a jsou použity v souladu s pravidly GDPR. Všechny ostatní zdroje jsou řádně citovány dle normy ČSN ISO 690.

2 PODROBNĚ ROZPRACOVANÝ OBSAH PROGRAMU

2.1 TEMATICKÝ BLOK Č. 1 (SEZNÁMENÍ S POVĚSTÍ) – 7 HODIN

Cílem tematického bloku je rozvíjení klíčových kompetencí dětí a seznámení účastníků s národní pověstí, která se blíže dotýká Ústeckého kraje, a představit tak dětem kousek naší historie. Dalším stanoveným cílem je prezentace místní pověsti pro ostatní děti mateřské školy.

V těchto blocích se využívá hlavně prožitkové učení. Dítě se tak naučí spontánně pečovat o rostlinu, zjistí na základě zkušenosti, jak vzniká chleba. Na základě vlastního výzkumu se více dozví o životě lidí na statku/hospodářství, která zvířata se v zemědělství využívala. Děti se seznámí s českou historií, dozví se, co pověst znamená. Děti si na základě příběhu připomenou správné chování. Po ukončení bloku získají informace, které jim pomůžou se blíže orientovat ve světě lidí. Naučí se orientovat v termínech jako minulost, přítomnost, budoucnost.

Obsahem teoretické části je převyprávění pověsti „O Přemyslu Oráči“, o životě Libuši a Přemysla a jejich poddaných. Děti se seznámí blíže s pojmem minulost, zjistí, jak se dříve žilo, co lidé jedli a čím se převážně živili. Seznámí se s postupem pečení a upevní si správné chování nejen k sobě, ale i k přírodě. Každé dítě si odnáší základní poznatky o životě lidí v minulosti, porozumí tak věcem a dějům, které kolem sebe vidí. Rozšiřuje si tak svou slovní zásobu o nová slova, pojmy, které během projektu dostávají svůj význam. Jsou představeny ze stran učitelů jednoduše, aby je pochopily, případně si mohou svými otázkami rozšířit dále své povědomí o dřívějším životě.

V praktické části bloku se nabízí dětem aktivity, které pomáhají k objevování a všímání si souvislostí, děti experimentují. Zároveň nesou následky a učí se z chyb. Během činností mají dostatek prostoru projevit se a samostatně vyjadřovat myšlenky, nápady. Jsou vedeny k dialogům. Nově nabyté informace jsou nuceny využít v dalších činnostech. Během všech dní jsou dětem dostupné knihy, encyklopedie, které se zabývají pověstí a životem v minulosti. V této části se využije všestrannost všech účastníků, a tak si děti společně zazpívají, zahrají na Orffovy nástroje, namalují autoportrét a zacvičí. Pro každé dítě je připravený pracovní list, který se věnuje jak předčtenářské tak i předmatematické gramotnosti. V druhém týdnu se uskuteční prohlídka archeoskanzenu, který dětem představí reálný život, děti si budou moci vyzkoušet péct chleba nebo orat. Místním průvodce jim ukáže obydlí a řadu řemesel a představí aktivity k vyzkoušení (práce s pazourkovými nástroji, opracování kamene, oblékání, keramika apod.)

Při návštěvách muzea se rozvíjejí převážně kompetence komunikativní a kompetence činnostní a občanské. Děti se aktivně zapojují do diskusí, naslouchají druhým a reagují na položené otázky. Společně se snaží vyřešit nadnesenou problematiku. Navrhují možná řešení problému, získávají důvěru ve vlastní názory, pracují ve skupinkách, dokážou svůj názor prosadit. Při práci dodržují pracovní postupy a bezpečnost. Učí se práci ostatních ocenit a přistupovat k druhým citlivě. Po absolvování bloků děti získávají představu o historii, orientaci v okolí, znají řemesla a tradice dávných dob a získávají zkušenosti ve veřejném vystupování.

2.1.1 Téma č. 1 (Seznámení s pověstí o Libuši a Přemyslu) – 2 hodiny

1. hodina

Pracujte podle pokynů realizátorů:

L	I	B	U	Š	E

A

P	Ř	E	M	Y	S	L

2.1.2 Téma č. 2 (Cesta za Přemyslem) – 1 hodina

1. hodina

Prostor pro kresbu:

Text písničky „Ach synku, synku“

Ach, synku, synku

česká

Ach, syn - ku, syn - ku, do - ma - li jsi? Ach syn - ku,
syn - ku, do - ma - li jsi? Ta - ti - ček se ptá, o - ral - li jsi,
ta - ti - ček se ptá, o - ral - li jsi.

2. Oral jsem, oral, ale málo,
kolečko se mi polámalo.
3. Když se ti zlámalo, dej ho spravit,
nauč se, synečku, hospodařit.

Táta synovi vytýká, že udělal málo práce. Syn leží na peci a říká, že se mu polámalo kolo. Je to pravda, nebo se jen tak vymlouvá a tatínkovi lže?

Co je to lež a kdo už někdy zalhal? Co je nepravda, která neublíží? A co jsou pohádky?

- Soutěžíme o to, kdo řekne větší nepravdu: Psi mají šest noh... atp.
- Vyprávíme si pohádku na pokračování.
- Dvojice: Jeden leží a druhý se ho snaží přimět, aby vstal, ale beze slov. (Ležící může, ale nemusí vstát, podle toho, jak si první vede.)
- Povídáme si o tom, kdo vstal a kdo zůstal v posteli a proč.
- Ve dvojici jako prve, ale můžeme mluvit.
- Totéž s výměnou partnerů.

Zdroj: *Lidové písničky a hry s nimi: zpěvník pro žáky středních škol*. Vydání páté. Praha: Portál, 2016, 130 s.
Nápady – hry – tvořivost. ISBN 978-80-262-1070-2.

Můžete si zazpívat i další písničky:

TEN UMÍ TO A TA ZAS TOHLE

(Píseň z filmu CÍSAŘŮV PEKAŘ A PEKAŘŮV CÍSAŘ)

Hudba Z. Petr na námět J. Wericha, text J. Wericha

(Doprovod: 4, 11)

Rubato

Slavní mudrci, vzácní chemici, slovo utí místní, páni magistři,
astrologové, geometri, agronomové, psychiatri, páni docenti
ge - o - lo - gi - e, psy - cho - lo - gi - e, the - o - lo - gi - e,

Moderato

vy - ná - lez - eo - vě - vě - ci patentních, mag - ni - fi - cen - ce, zkrát - ka
nemoci zhoubyňch, nemoci zjevňch, nemoci la - tent - ních,

Moderato

in - te - li - gen - ce: 1. Ta - dy je

te - saf, klemt - píř, zed - ník a ten, co o - te - sá - vá ka - me - ny je
plat - níř, ko - ři, ha - vř, "já sřa - řám do - lí do do - lí a do - lu -
bu - dem na tom le - pe, když dá - te ra - dy nám a ny vám dá - me

Dalším

ka - me - ník a ta - dy služ - ka, o - rář, kam - nář, ten když se
ju - ra - du" a ta - dy ry - bář, kejk - líř, du - ďák: "já vám řídí
svě - ra - dy, když vši - chni vše - chno vše - chněm dá - me, tak bu - dou

u - me - je, je k ne - po - zná - ní ko - mi - ník Ten dá - dí u - li - ce, ten ko - ve
každou písni - ku na du - dy za - du - du", "já lou - hu - ju ká - ze", "já z měš - ti -
všichni li - di vše - chno mlí do - hro - ma - dy. I šř - ři u - li - ce a tv - ř - dí

pod - ko - vy, ta kr - ml sle - pi - ce, ta pe - ře cu - kro - ví. Ten u - mí
ju bo - řy", "já pš - tu - ju nř - že", "já la - tām kal - ho - řy". Ten u - mí
pod - ko - vy, ku - řa - ta, sle - pi - ce, pe - ři - vo, cu - kro - ví. Když ten dá

to a ten zas to - hle a vši - chni do - hro - ma - dy u - dě - la - jí
to a ta zas
to a ta zas

1. moc:

Zdroj: Já písnička zpěvník pro střední školy. *Já, písnička: zpěvník pro žáky středních škol*. Cheb: Music Cheb, 1995. ISBN 80-8592503-6.

DĚLÁNÍ

Hudba Jaroslav Uhlíř / Text Zdeněk Svěrák

Když máš srd-ce zjih-lé, když máš po-tí-že, tak dej
rj-lu k cih-le, těs-to do dí-že. U-peč tře-ba chle-ba,
po-stav tře-ba zeď, žal se krás-ně vstre-bá, za-čni
s tím hned teď, za-čni s tím hned teď. Dě-lá-ní,
Dě-lá-ní,
dě-lá-ní, všech-ny smut-ky za-há-ní, dě-lá-ní,
dě-lá-ní to nám ú-směv za-chrá-ní, dě-lá-ní,
dě-lá-ní je lék. dě-lá-ní je lék.

Zdroj: Zpěvník: zpěvník pro žáky středních škol. Vydání páté. Praha: Fragment, 2008, 130 s. Největší hity. ISBN 978-80-253-0666-6.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_03/0008225

2.1.3 Téma č. 3 (Od koláče k radlici) – 2 hodiny

1. hodina

NÁVŠTĚVA MUZEA

Prostor pro poznámky z prohlídky:

Mé dotazy k prohlídce, příprava na diskuzi:

2. hodina

NÁVŠTĚVA MUZEA

Co jsem se dozvěděl nového?

Nyní si společně zasadíme semínka:

Seznam pomůcek pro sázení semínek:

- 25 + 25 kusů magnetické samolepky emotikonů
- základní sada temper + černá, bílá (lahve 0,5 litru)
- 1x balík bílý papír
- 1x balík čtvrtky A4
- 1x balík čtvrtky A3
- 2x balení barevných papírů
- 5x lepidlo Herkules (větší nádoba)
- 25x zavařovací sklenice (0,5 litru)
- 5x balík osení
- 5kg zeminy

Mé poznámky k postupu sázení semínek:

2.1.5 Téma č. 5 (Minulost vs. přítomnost) – 1 hodina

1. hodina

Emotikony dostanete vystříženy a budete je používat k hodnocení dnešních aktivit.

2. hodina

Vyhodnocení mé práce s loutkami/výroba loutek:

CO SE MI DAŘILO

Horizontal lines for writing answers to the 'CO SE MI DAŘILO' section.

CO MI DĚLALO OBTÍŽE

Horizontal lines for writing answers to the 'CO MI DĚLALO OBTÍŽE' section.

2.2.2 Téma č. 7 (Nácvik dramatizace) – 2 hodiny

1. hodina

Tuto hodinu se rozdělíte do skupinek a budete pracovat podle pokynů realizátorů:

1. skupina – dramatizace

Poznámky k dramatizaci:

2. skupina – práce vytváření hlavních postav

Poznámky ke tvorbě:

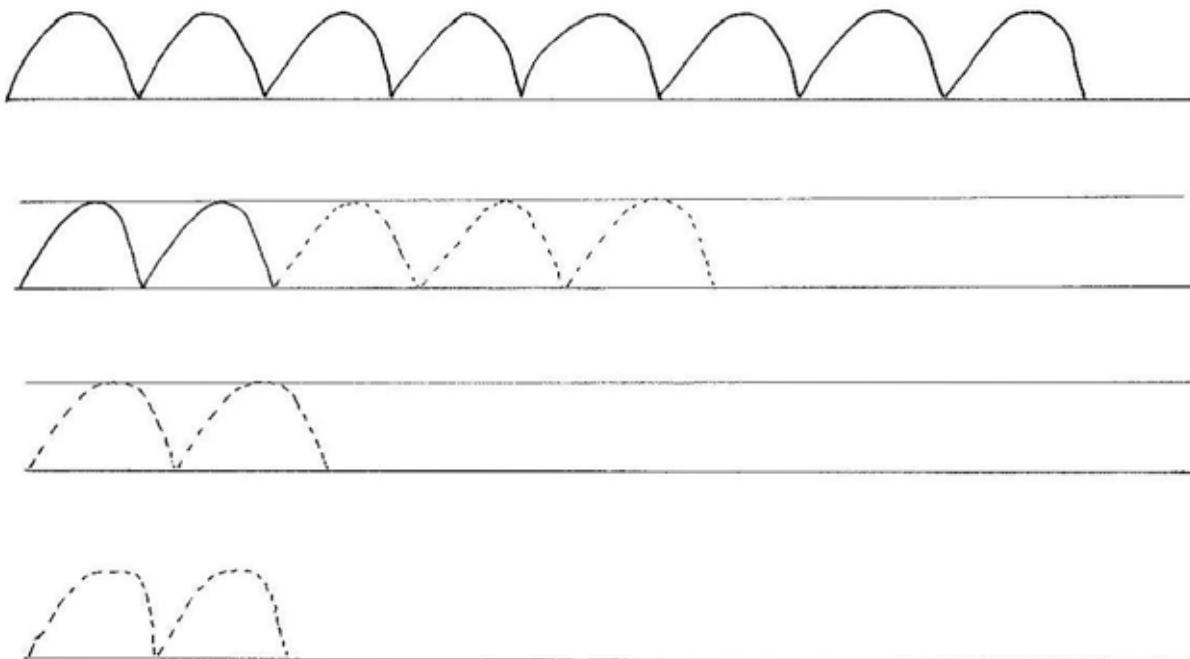
3. skupinka – vytváření pracovního listu

Poznámky k pracovnímu listu:

2. hodina

Dokončete obloučky po oráčovi:

Když orá Přemysl, jsou na poli vzorné kopečky, pěkně jeden za druhým. Zkusíš je také nakreslit?

Libuše se ráda prochází po rozkvetlé louce. Umíš podle vzoru louku vybarvit?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

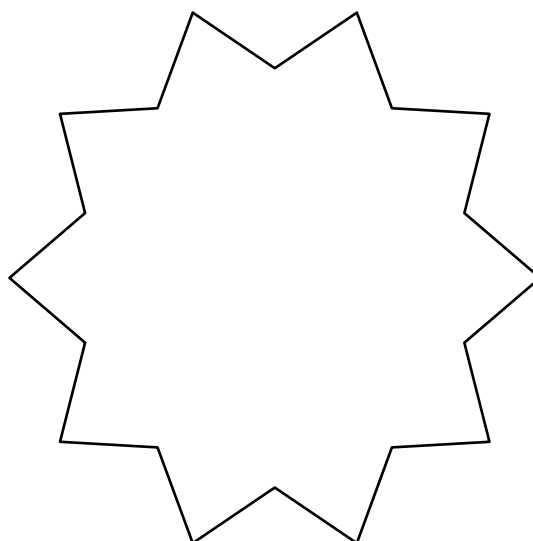
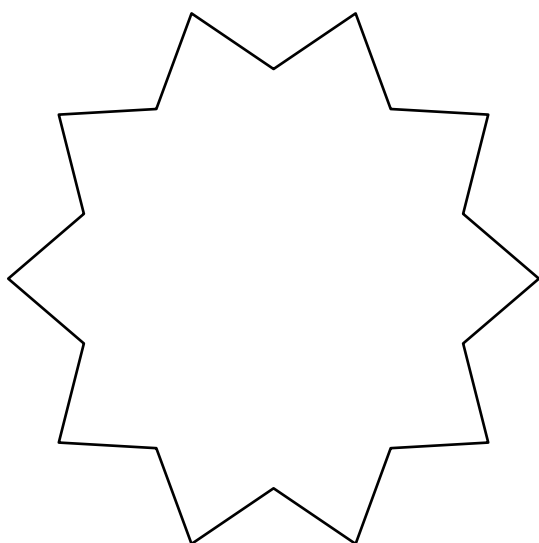
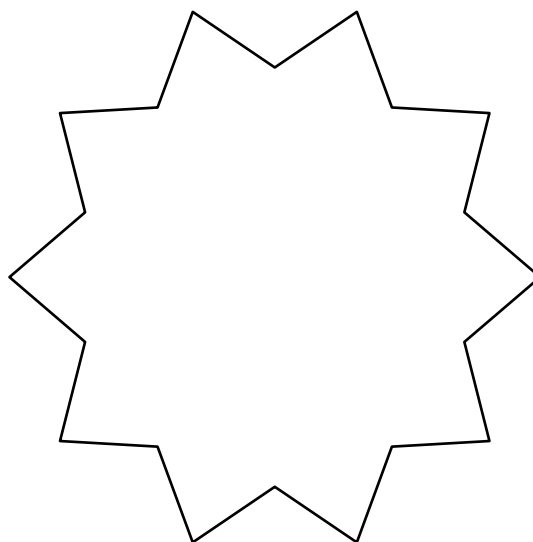
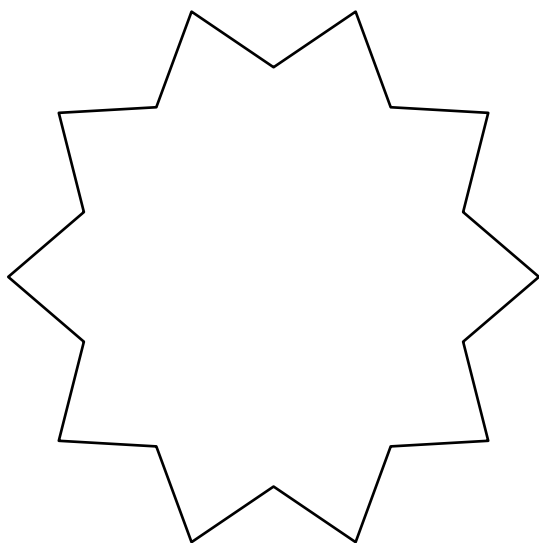

MÍT SVĚT PŘEČTENÝ
aneb spolupráce knihoven a škol v Ústeckém kraji.
Reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0./16_03/0008225

VYHODNOCENÍ

Co se mi dařilo? (jedna poznámka do jedné hvězdičky) Můžete i malovat ✦

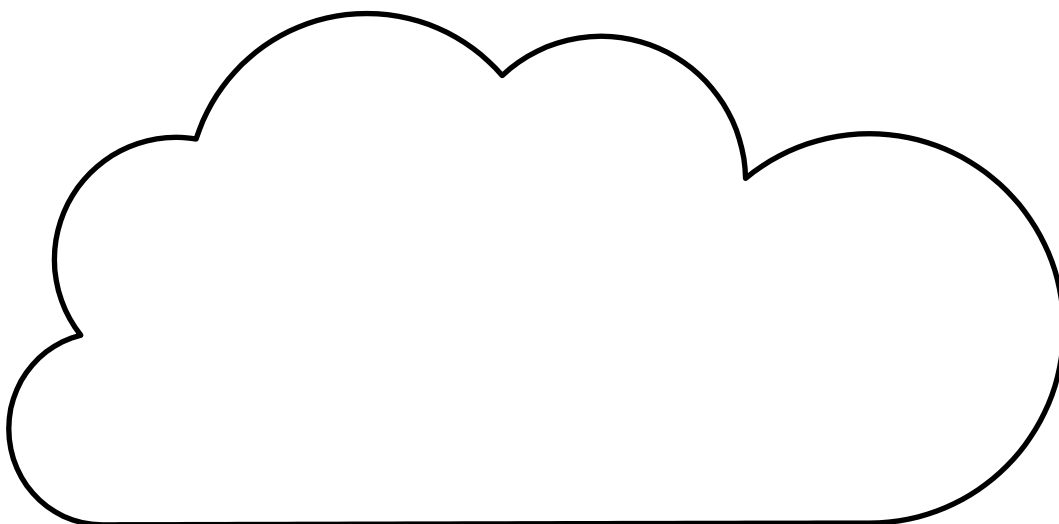
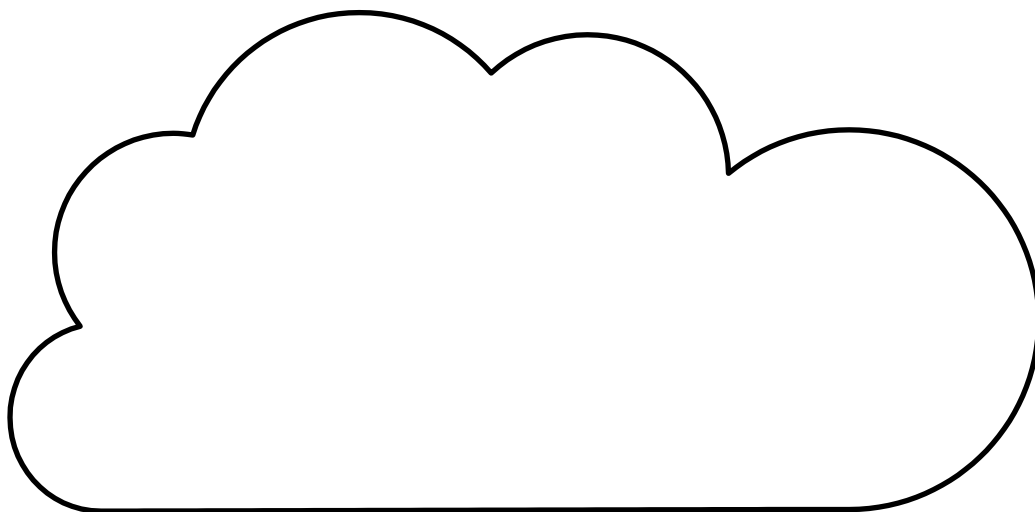
2.2.3 Téma č. 8 (Exkurze do archeoskanzenu) – 2 hodiny

1. hodina

Zde si dělejte poznámky z prohlídky archeoskanzenu, můžete i malovat.

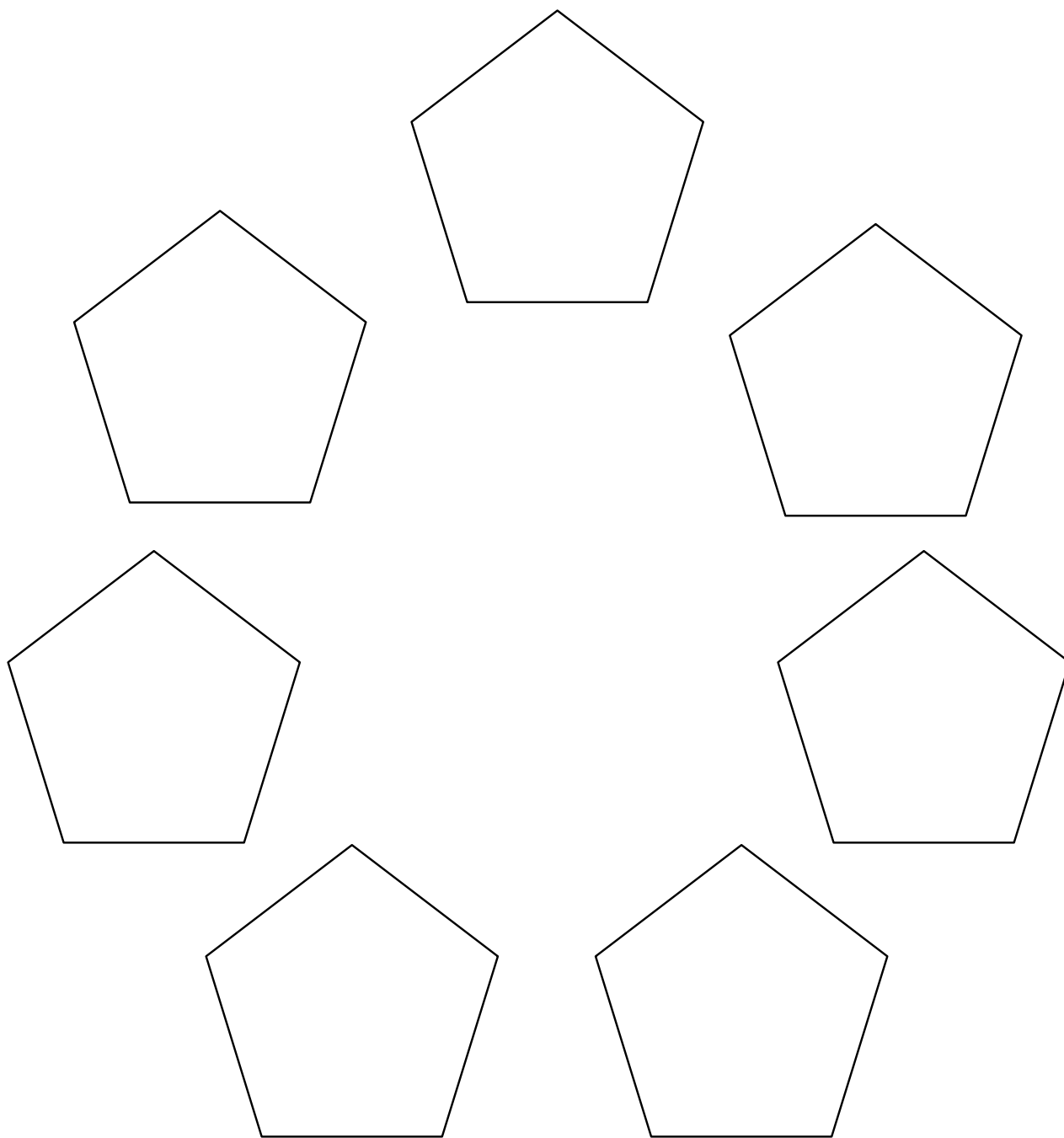
Co se na prohlídce líbilo tobě? (zaznamenej/zakresli do obláčků)

2.2.4 Téma č. 9 (Vyprávění zážitků) – 2 hodiny

1. hodina

Do prázdného místa vytvoříte mapu zážitků. Do obrazců zaznamenávejte své zážitky z aktivit, vhodně je spojujte a vytvářejte další. Postupujte podle pokynů realizátorů.

2. hodina

Práce s mapou, pro náskres využijte tento prostor:

2.2.5 Téma č. 10 (Představení pověsti dětem v mateřské škole) – 1 hodiny

1. hodina

Pomocné otázky pro práci s dětmi v mateřské škole:

1. JAK SE JMENOVALY HLAVNÍ POSTAVY POVĚSTI O PŘEMYSLU ORÁČOVI?
2. MĚLA LIBUŠE DVĚ SESTRY? (Dokážeš je vyjmenovat?)
3. CO JE TO OTKA?
4. KTERÉ ZVÍŘE ORALO POLE ZA PŘEMYSLA ORÁČE?
5. KDE ŽIL PŘEMYSL ORÁČ?
6. CO POTŘEBUJE SEMÍNKO, ABY VYKVELLO?
7. KTERÉ KONTEJNERY JSOU NA TŘÍDĚNÝ ODPAD? (barvy + druh)
8. JAK SE JMENUJE HLAVNÍ MĚSTO ČESKÉ REPUBLIKY?
9. V ČEM SE DŘÍVE PEKL CHLÉB?
10. CO JE TO POVĚST?
11. ZAZPÍVEJ PÍSEŇ ACH SYNKU, SYNKU.

Jak se vám s dětmi pracovalo? Můžete využít kříž a do každé části napsat/nakreslit/vyjádřit své pocity a názory na práci s dětmi v mateřské škole.

3 METODICKÁ ČÁST

Vedle typických literárních žánrů doporučených pro děti předškolního věku, kterými jsou v podobě poezie básně a říkadla a v podobě prózy pohádky a příběhy s dětským hrdinou, stojí i pověst. Pověst je sice častěji řazena do přehledu žánrů vhodných spíše až pro děti mladšího školního věku, ale často je vhodná i pro děti z mateřských škol. Pokud si děti prohlubují své znalosti o svém okolí, zároveň prohlubují i svou širší identifikaci s místem, které sdílejí se svými blízkými, a tak je utvářen základ zájmu o společnost.

V ústní lidové slovesnosti i v literatuře se můžeme setkat s několika typy pověstí.

- Pověsti legendární – vztahují se k historickým osobnostem
- Pověsti erbovní – vztahují se k šlechtickým rodům a jejich erbům
- Pověsti lokální – vztahují se k místům nebo historicky doloženým událostem na konkrétním místě
- Pověsti etymologické – vysvětlují původ jména určitých lokalit

Dále je možné rozdělit pověsti podle kulturní důležitosti a známosti námětu na:

- Pověsti národní
- Pověsti regionální

Literární text v RVP PV:

Literární text je možné využít pro téměř každý cíl z RVP PV, ale činnosti s ním spojené nesmí být omezené jen na práci se samotným textem. Měly by se stát východiskem pro činnosti z praktického života, činnostní učení, prožitkové učení, kooperativní činnosti, činnosti podporující vlastní aktivitu dětí.

Zde uvádíme výčet dílčích cílů RVP PV ve spojitosti s využitím literárního textu pro naplňování cílů předškolního vzdělávání:

Oblast biologická: uvědomění si vlastního těla (řízená relaxace s využitím příběhu); rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (dramatizací děje, hrou v roli); rozvoj a užívání všech smyslů (naslouchání četbě, prohlížení knih), osvojení si věku přiměřených praktických dovedností (manipulace s knihou), osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví (využitím encyklopedií), osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí (setkání s těmito tématy v knize); vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu (odpočinek u knihy).

Oblast psychologická:

Jazyk a řeč: rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování), rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu, osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické).

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace: rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání (poslech čteného či vyprávěného, hledání odpovědí na otázky k textu); přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně – logickému (pojmovému), (práce s textem – hledání příčin a důsledků chování postav, událostí); rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným (vyhledávání konkrétních informací z textu); rozvoj a kultivace představivosti a fantazie, rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření), (dokončování příběhů, vymyšlení variant); posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.), (např. četba na pokračování, po částech); vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení (vytvoření koutku s volně přístupnými knihami, třídí knihovny); osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla); vytváření základů pro práci s informacemi.

Sebepojetí, city a vůle: poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti), (vyjadřování vlastních názorů na knihu, přečtený text, srovnáním svého pohledu s ostatními); získání relativní citové samostatnosti (obhájení a uznání vlastního hodnocení, pohledu

na příběh, knihu); rozvoj schopnosti sebeovládání (nerušit ostatní při poslechu, vydržet do konce předčítání, vyprávění, hra v roli); rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat (prostřednictvím identifikace s hrdinou příběhu); rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit (na základě vnímání příkladů popsaných v příbězích, díky rozšiřování slovní zásoby); rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání (setkávání s kvalitní literaturou); získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci (např. výběr knihy)

Oblast interpersonální: seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému (např. prostřednictvím příkladů v příbězích); osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem (zapojení k druhému při prohlížení knihy, společný zážitek s knihou, sdílení prožitku); posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (příkladem ze čtených či vyprávěných příběhů, vcítěním do literárních postav); vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.), (zaujímání postoje k příběhu, odlišení dobra a zla); rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních; rozvoj kooperativních dovedností (např. při společném prohlížení knih a debatách nad knihou); ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými (využitím vhodných příběhů)

Oblast sociálně-kulturní: poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí (např. seznámení s pravidly chování v knihovně, vytváření pravidel chování ve vlastní třídní knihovně); porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí (např. při sledování herců divadelního představení); rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se – při činnostech s knihou), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané (díky četbě knih z domácí knihovny dětí); rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte (vytváření kladného vztahu ke knihám); rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně (vyjadřování vlastního názoru na knihu); vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách (poučení z příběhů); seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije, vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností (prostřednictvím knih a příběhů); vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat; rozvoj společenského i estetického vkusu (např. možností vlastního výběru knihy, hodnocením knihy, porovnáváním knih)

Oblast environmentální: seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu (seznámení s regionálními pověstmi a práce s nimi); vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách (prohlížení encyklopedií a vyhledávání informací); poznávání jiných kultur (např. prostřednictvím příběhů s hrdinou z jiné země, atlasů); pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit, osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy (práce s příběhem na dané téma); rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách; vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí (seznámení s pověstmi regionálními i národními a práce s nimi)

Cílovou věkovou kategorií projektu je předškolní věk. Ideálně děti před nástupem do první třídy ZŠ.

Metody vzdělávání odpovídající vývojovým specifikům předškolního dítěte:

- Prožitkové učení
- Kooperativní učení
- Učení hrou
- (Pro)Sociální učení
- Dramatická výchova

Projekt je vnímán jako forma zpestření základní vzdělávací nabídky v podobě tematických celků.

Neformální vzdělávání je prostředkem, jak měnit pohled na vzdělávání a učení se. Je pro nás nástrojem k rozvoji osobnosti. Neformální učení znamená učit se dobrovolně, záměrně a ze zkušeností.

Délka projektu u předškolních dětí je přizpůsobena na dva týdny, s ohledem na vývoj jejich kognitivních schopností, menší schopnosti dětí uchovávat poznatky a výsledky činností v paměti a následně je vybavovat po uplynutí delšího

času. Základem projektu má být činnost dětí a jejich všestranná aktivita, aby docházelo k uplatnění výhody projektové metody, že zkušenosti získané na základě vlastní činnosti mají trvalejší charakter a lépe se uchovají v paměti.

Během projektu si děti upevní pojem jako je pověst, historie, minulost. Naučí se tato slova používat správně v jazykových projevech. Zopakují si vše, co je potřebné znát a vědět o řemeslech. Dokážou najít řešení k problému, spolupracovat s ostatními, případně poprosit o pomoc dospělého. Všechny bloky jsou koncipovány jako základní seznámení s pověstí a minulostí, prohlubují však informace o zvířatech či řemeslech. Děti v rámci neformálního vzdělávání získávají zkušenosti v muzejním ateliéru i skanzenu, které jim mateřská škola neumožní. Děti se dále naučí pracovat s knihou jako informačním zdrojem, naučí se k ní chovat, orientovat se v ní a dovedou ji dále využít při jiné činnosti. Výběr činností, aktivit a dalších edukačních metod je bohatý a všestranný. Děti tím získají povědomí o vlastní sounáležitosti se světem a co i ony po sobě můžou zanechat.

Vstupní předpoklady (podmínky) pro program:

Skupina dětí ve věku 5–6 let. Děti navštěvující MŠ poslední rok před vstupem do ZŠ. Pedagogové MŠ. Zázemí vhodné pro navrhované činnosti (třída MŠ). Vzhledem k výběru pověsti je ideálním ročním obdobím pro realizaci projektu jaro nebo léto (výlet do skanzenu). Spolupráce s muzeem a knihovnou.

3.1 METODICKÝ BLOK Č. 1 (SEZNÁMENÍ S POVĚSTÍ) A METODICKÝ BLOK Č. 2 (DRAMATIZACE POVĚSTI „O PŘEMYSLU ORÁČOVI“)

3.1.1 Téma č. 1 (Seznámení s pověstí o Libuši a Přemyslu) – 2 hodiny

1. hodina

Cíl

Seznámit žáky s pověstí o Libuši a Přemyslu formou hry, naučit je poznávat lidovou kulturu daného historického období a vnímat ho jako součást kultury své.

Forma a bližší popis realizace

Děti v mateřské škole navštíví pracovníci muzea (Martina Pospíšilová, Jakub Doležel) a formou kritického čtení představí pověst „O Přemyslu Oráči“. Zahájí se poslechem vypravování, kdy jsou děti vedeny k soustředěnému naslouchání. Během činnosti děti řeší problémové úkoly a činná rozhodnutí. Ke konci následuje rozhovor podle nabízených otázek – Kdo byla Libuše? Kdo přišel za kněžnou Libuší? O co se muži hádali? Co řekl muž, který soud prohrál? S kým se radila Libuše o svém budoucím manželovi? Koho vyslala za svým budoucím manželem? Kde její manžel žil? Čím se živil?

Metody

Kritické čtení – využití aktivní práce posluchače s čtenářem

Diskuse – děti se zapojují do předčítání knihy, tak že odpovídají na otázky, vznášejí otázky ohledně pověsti a jejího děje, hledají řešení problémů

Frontální práce – práce s obrázkovým materiálem

Brainstorming – učitelům pomáhají děti s nápady na další aktivity a činnosti

Pomůcky

Knihy o pověstech – „Obrázky z českých dějin a pověstí“ J. Černý a kol., „Jak se co dělá“ O. Růžička, A. Hetmerová, „Rok na venkově“ M. Keziel-Newalevová, „Báje a pověsti k povídání“ Š. Jechovová

Ukázky ilustrací k pověsti – formáty A3, A5

Stavebnice

Podrobně rozpracovaný obsah

Česká minulost je pro děti neprobádané území a i když se mu začnou věnovat hlavně až na základní škole, v mateřské škole se s ním setkávají formou her (na vojáky, krále), básniček (princeznička na bále, tluče bubeníček) a písniček (vánoční koledy). Proto je cílem projektu seznámit děti s českou historií, s národní pověstí *O Přemyslu Oráči*. Kritické čtení nabízí dětem možnost aktivně se účastnit činnosti. Lektoři je seznámí s pověstí formou vyprávění, kdy děti vtahují do textu pomocí otázek, které jim pokládají. Děti mají možnost tak prohloubit své znalosti o další poznatky. Naučí se nová slovíčka a pojmy např. orání, předlice nebo otká či lýčené střevice. Dětem umožní nahlédnout trochu zpátky do historie

Při práci s obrazovým materiálem děti ukážou, jak danému příběhu porozuměly. Samostatně složí příběhovou linii obrazů. Zopakují si nejen posloupnost příběhu, ale vyzkouší si také paměť a rozvíjejí své předmatematické a předčtenářské znalosti. Učitel je postupně navádí k dalším aktivitám formou kladených otázek např. *Na kolikátém obraze se muži hádají o pole? Kolik je volů na tomto obraze? Kdo stojí vedle kněžny Libuše?* apod. Jednotlivě tak děti popíšou každý z obrazů.

Teoretické základy k dané problematice

Libuše (lat. Lubossa) je jedna z dcer vojvody Kroka, mytická česká kněžna a manželka Přemysla Oráče, pramáti dynastie Přemyslovců. Proslula také jako věštkyně a předpověděla slávu města Prahy, které založila. Její příběh je znám v různém podání, především z Kosmovy kroniky z počátku dvanáctého století a z Jiráskových Starých pověstí českých. Podle pověstí založila město Praha na počátku 8. století.

Přemysl Oráč je mýtický český vládce, manžel kněžny Libuše a zakladatel nejstarší české vládnoucí dynastie Přemyslovců. Samotný mýtus duchovně odkazuje nejen na prastarou indoevropskou tradici vzniku „královského rodu“ člověka z „Pramysli“ („Přemysla“), ale též na chápání „vykřesané mysli“ coby vzniklé prostory umožňující úrodu – myslí, která sama vzniklá „kosmickou orbou“ také sama dále „oře“, tj. rozvírá temnou hmotu nevěděním paprskem Světla.

Zdroje a další informace k dané problematice

Libuše (kněžna). Wikipedie [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Libu%C5%A1e_\(kn%C4%9B%C5%BEa\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Libu%C5%A1e_(kn%C4%9B%C5%BEa))

Přemysl Oráč. Wikipedie [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99emysl_Or%C3%A1%C4%8D

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Shrňte vlastními slovy pověst o Libuši a Přemyslu Oráči.

Jaký je základní motiv v příběhu?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence komunikativní
Četba pověsti, diskuse, práce dětí ve skupině, kvíz, dramatizace pověsti, výtvarné činnosti
- Kompetence sociální a personální
Diskuse, dramatizace pověsti, simulační hry, práce dětí ve skupině
- Kompetence činnostní a občanské
Evaluace, prožitkové učení, výlet do skanzenu

2. hodina

Cíl

Naučit žáky efektivně komunikovat a spolupracovat ve skupině, být platným členem týmu, naučit se naslouchat. Seznámit žáky s pověstí, a budovat tak vztah k historii své země.

Forma a bližší popis realizace

Následuje práce s obrazovým materiálem (skupinová nebo frontální práce), kdy si pověst k závěru stručně shrneme. Obrázkový materiál, který děti obdrží, si ve třídě srovnají podle časové linie. Pedagog obrázky využije k rozvoji předmatematické gramotnosti – určení množství (kolik vidíš volů, kolik má hrad věží atd.), prostorové orientace (určení před/za/pod/na/vedle...), pravolevá orientace; předčtenářské orientaci – popis obrázku (prostředí, postav), přiřazování obrázků z pexesa k příběhové linii.

Zakončíme zpětnou vazbou od dětí, během níž může být použita metoda brainstormingu, kdy se děti podělí o své nápady, a přispějí tak do projektu.

Realizátoři využijí pro splnění účelů různé didaktické hry. Na závěr je připravená diskuze k celému tématu, která pomáhá k zařazení nových slovíček a pojmů.

Mezi nabízené činnosti je zařazena stavba hradu (molitanové kostky, lego apod.) a prohlížení knih o pověstech.

Metody

Kritické čtení – využití aktivní práce posluchače s čtenářem

Diskuse – děti se zapojují do předčítání knihy tak, že odpovídají na otázky, vznášejí otázky ohledně pověsti a jejího děje, hledají řešení problémů

Skupinová práce – předmatematická a předčtenářská gramotnost

Frontální práce – práce s obrázkovým materiálem

Didaktické hry – zaměřeny na pozornost a soustředěnost během čtení

Brainstorming – učitelům pomáhají děti s nápady na další aktivity a činnosti

Pomůcky

Knihy o pověstech – „Obrázky z českých dějin a pověstí“ J. Černý a kol., „Jak se co dělá“ O. Růžička, A. Hetmerová, „Rok na venkově“ M. Keziel-Newalevová, „Báje a pověsti k povídání“ Š. Jechovová

Ukázky ilustrací k pověsti – formáty A3, A5

Stavebnice

Podrobně rozpracovaný obsah

Brainstorming je kreativní technika, kdy je dětem předložena možnost vyřknout vlastní nápady na dané téma. Pověst je těžké téma k dostatečnému podchycení zájmu dětí, brainstorming umožní pedagogům snáze zapojit děti do dění. Všichni jsou v komunitním kruhu postaveni před téma, se kterým se budou v příštích dvou týdnech setkávat. Nápady jsou sepisovány na tabuli/papír. Je důležité dbát na podporu nápadů, nejde o soutěž, kdo vymyslí nejvíce. Ani učitel, ale ani žák žádné téma neshazuje, jde o snahu rozvíjet činnosti dál a dál. V dětech se vyvolá pocit větší zainteresovanosti v projektu, kdy se samy podílejí a vidí postup. Děti jsou učeny spolupráci, kdy se snaží na činnosti navázat. Stejně tak v průběhu dalších dní, kdy společně vybírají, co by zrovna dnes ze seznamu mohly splnit a postupně odškrtnout. Je-li nějaká aktivita složitá na provedení, je důležité se s dětmi domluvit, zda ji lze předělat nebo vyřadit. Rozvíjí se u nich nejen schopnost spolupracovat, ale i rozhodovat kolektivně, umět přijmout dané rozhodnutí, případně umět přijmout prohru

Po absolvování dne získávají děti představu o příběhu, se kterým se budou po celý čas trvání projektu setkávat. Rozvíjejí klíčové kompetence komunikativní. Podporuje se samostatné vyjadřování myšlenek, odpovídání i kladení otázek, sdělování svých nápadů a domlouvání mezi sebou. Děti hodnotí a vznášejí dotazy na tvůrce programu. Naslouchají druhým a vhodně na ně reagují. V programu jsou dále rozvíjeny klíčové kompetence k učení. Děti se zapojují do vzdělávacího procesu a získávají důvěru ve vlastní vyjadřovací schopnosti. Soustředěně poslouchají a všímají si souvislostí, své elementární poznatky o světě si rozšiřují nejen aktivně, ale i pasivně. Při práci ve skupinkách se rozvíjejí kompetence k řešení problému, sociální a personální. Děti si pomáhají, oceňují, dokončují své úkoly a odůvodňují svůj výběr. Nebojí se vyjádřit svůj názor.

Kritické čtení pověsti O Přemyslu Oráči je určeno pro jednu třídu, tj. 26 dětí, a odehrává se v prostorách mateřské školy. Délka čtení a následné diskuse propojené s aktivitami je v délce jedné hodiny (1 hodina je 45 minut). Děti komunikují s pracovníky, není nutné, aby příběh předem znaly.

Teoretické základy k dané problematice

Libuše (lat. Lubossa) je jedna z dcer vojvody Kroka, mytická česká kněžna a manželka Přemysla Oráče, pramáti dynastie Přemyslovců. Proslula také jako věštka a předpověděla slávu města Prahy, které založila. Její příběh je znám v různém podání, především z Kosmovy kroniky z počátku dvanáctého století a z Jirákových Starých pověstí českých. Podle pověstí založila město Praha na počátku 8. století.

Přemysl Oráč je mýtický český vládce, manžel kněžny Libuše a zakladatel nejstarší české vládnoucí dynastie Přemyslovců. Samotný mýtus duchovně odkazuje nejen na prastarou indoevropskou tradici vzniku „královského rodu“ člověka z „Pramysli“ („Přemysla“), ale též na chápání „vykřesané mysli“ coby vzniklé prostory umožňující úrodu – myslí, která sama vzniklá „kosmickou orbou“ také sama dále „oře“, tj. rozvírá temnou hmotu nevěděním paprskem Světla.

Zdroje a další informace k dané problematice

Přemysl Oráč. Wikipedie [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Přemysl_Oráč

Libuše (kněžna). Wikipedie [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Libuše_\(kněžna\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Libuše_(kněžna))

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Které postavy se dále v pověsti nacházejí?

Co je to pověst?

Rozvíjené kompetence

- Kompetence komunikativní
 - Četba pověsti, diskuse, práce dětí ve skupině, kvíz, dramatizace pověsti, výtvarné činnosti
- Kompetence sociální a personální
 - Diskuse, dramatizace pověsti, simulační hry, práce dětí ve skupině
- Kompetence činnostní a občanské
 - Evaluace, prožitkové učení, výlet do skanzenu

3.1.2 Téma č. 2 (Cesta za Přemyslem) – 1 hodina

1. hodina

Cíl

Naučit žáky přijímat informace v zábavné podobě, umět vyjmout podstatné informace a didaktickou hrou se učit prožitkově.

Forma a bližší popis realizace

Následující den je možno zahájit narativní pantomimou (technika dramatické výchovy), kdy jsou děti vedeny podle vyprávění učitele příběhem. Učitel, v roli vypravěče, vypráví, jak k němu přišli rozlození muži, hádající se o pozemek a prosící Libuši, aby je rozsoudila. Navodí se tak diskuze, kdy děti navrhnou možná řešení jejich sporu. Učitel pokračuje ve vyprávění. Muž, jenž s výrokem nesouhlasil, byl zlostný, a Libuše tak přemýšlela a radila se se svými sestrami a nakonec Čechům slíbila, že si najde manžela, jenž jim bude vládnout. Poslala poselstvo hledat. Dlouhá cesta vyžaduje důkladnou přípravu. Učitel vyzve tedy děti k vybrání tří věcí, které si vezmou s sebou. Dbáme na odůvodnění jejich výběru. Pokud chceme dětem výběr ztížit, hodnotíme společně s nimi, zda se v té době věci používaly. Učitel v roli narativního průvodce vede děti cestou daleko na sever. Vysvětlí, že cesta vede přes kopce, doly, po rovinkách a můžou jít za jakéhokoliv počasí (déšť – bahno, slunce – žízeň), taky na ně může číhat nebezpečí v podobě divoké zvěře nebo loupežníků (jít v tichosti, plížit se, schovat se apod.). Žáci pantomimicky předvádí, co učitel vypráví). Možnost využití náčiní (lavice, žebřiny, kužely, tunely apod.), jiných pomůcek (papír, představující klády/kameny v řece). Poselstvo došlo až do Stadic a tam narazilo na oráče jménem Přemysl, který se dvěma býky oral půdu. Po ukončení je vhodné činnost nechat děti zhodnotit.

Po činnosti se děti rozdělí na dvě skupiny. První skupina bude na list papíru skládat písmena podle předlohy (LIBUŠE/PŘEMYSL), ty si následně nalepí na list papíru, který bude představovat knihu. Druhá skupina bude malovat svůj autotyp

na čtvrtku. Výsledkem obou činností, bude autoportrét, který si čte knihu o Libuši a Přemyslu. Skupiny se vystřídají, případně se může pokračovat v odpolední době či další den.

Zakončí se seznámením s lidovou písní „Ach synku, synku“. Kde si můžeme ukázat, jak se orá. Orffovy nástroje využijeme k vyjádření pocitů (smutku, strachu), který synek zažívá. Jedná se totiž o píseň mollovou a ty jsou ve většině smutné a melancholické. Tyto pocity můžeme vyjádřit i tempem, hlasitostí nebo druhem nástroje, který hraje také svou roli.

Metody

Dramatická výchova – narativní pantomima (zaměření na řešení problému a prožitek)

Diskuse – děti během aktivity vyjadřují své nápady a projevují své názory

Výtvarná výchova – činnost je tvořena dvěma částmi – V první části je potřeba rozstříhat jména hlavních postav (LIBUŠE A PŘEMYSL – příloha č. 1) a nalepit je na kancelářský papír podle předlohy. V druhé části každé dítě namaluje svůj autoportrét (příloha č. 2) na čtvrtku.

Hudební výchova – děti se seznámí s písní „Ach synku, synku“ (příloha č. 3)

Pomůcky

Obrázkový materiál – pomocný při narativní pantomimě

Výtvarný materiál – čtvrtky A3, tuše, tempery, štětce, lepidlo Herkules, nůžky, písmena (LIBUŠE A PŘEMYSL) + předloha, barevný kancelářský papír

Orffovy nástroje

Zrcadlo – potřebné při tvorbě autoportrétu

Podrobně rozpracovaný obsah

Cílem tohoto tématu je ověřit si získané znalosti o pověsti, o minulosti a o postavách. Učitel děti seznámí s narativní pantomimou. I když je učitel během aktivity jako vypravěč, je na dětech, jak na příběh zareagují, jak si ho postaví a utvoří. Během diskuzí, které v průběhu vznikají, děti rozvíjejí kompetence k řešení problému a kompetence sociální a personální. Děti řeší různé možnosti, jak spor ukončit tak, aby byli spokojené obě strany. Postupně si vzpomenu, jak to dopadlo v pověsti, tam opět naváže vypravěč, který jim zadá nový úkol. Učitel vyzve tedy děti k vybrání tří věcí, které si vezmou s sebou. Děti si musí vybrat z několika nabízených věcí, které mají před sebou, a svůj výběr by měly umět odůvodnit (Proč si vzít na cestu lahev vody? Potřebuji plyšové zvířátko? Vezmeme jídlo? apod.) Děti se v této aktivitě seznámí s historií. Co v té době měli lidé k dispozici. Co vlastnily děti (např. dřevěné hračky). Uvědomují si rozdíly mezi vlastními možnostmi a jejich. Po ukončení výběru se vydávají na cestu. Děti si vytvoří prostor ve třídě, tak jak si samy cestu vytyčí. Učitel pak reaguje příběhem na jejich prostor (kde musí překračovat – překračují kopce, kde musí podlézat – podlézají spadlé stromy). Nezapomíná se na únavu a hydrataci. Děti využívají svou představivost, hodnotí své síly, spolupracují na sestavení překážkové dráhy, ale i na jejím zdolávání. Zdokonalují svou prostorovou orientaci. Při této aktivitě se děti učí společně se dohodnout a vyřešit danou situaci, uplatňovat zde své zkušenosti, odhadovat síly a upřednostnit názor druhého. Děti zde získají nové poznatky, upevňují si naučené a rozvíjí své pohybové schopnosti a dovednosti.

V praktické části bloku je dětem nabídnuta činnost předčtenářská. Děti zde plní čtenářský úkol, kdy vystřihají písmena v obdélnících a ty poté složí podle stejné předlohy vedle sebe, aby dávala dohromady jména hlavních postav pověsti. Ty poté nalepí na přeložený papír A4. Trénují si tak přesnost a rozvíjí soustředěnost. Kresba autoportrétu, kdy děti musí zachytit vlastní podobu, kterou zahlédli v zrcadle, souvisí s rozvojem přesnosti a děti mají možnost opět využít své zkušenosti z předchozích témat např. lidské tělo, zdraví apod. Děti si kontrolují, zda nezapomněly na nějakou část obličeje nebo hlavy. Zda volily správné barvy. Zda měly dostatek trpělivosti pro dokončení své podobizny. Po výtvarném zpracování je dětem nabídnuta možnost zapojit se do hudebního ztvárnění písně *Ach synku, synku*. Děti se seznámí s písní, která je tvořena v mollové stupnici. Jde o píseň, která je z pocitového hlediska tesklivá či smutná. Děti po jejím naučení dostávají možnost výběru jednoho z Orffových nástrojů (triangl, činel, prstové činelky, bubínek, tamburína, ozvučná dřívka, chřestidlo, drhlo nebo rolničky). Děti si na základě vlastní volby vyberou jeden z nástrojů a pokusí se vyjádřit jím svůj prožitek, pocit i náladu. Tyto pocity může vyjádřit tempem, hlasitostí nebo druhem nástroje, který hraje také svou roli. Vyjadřuje především své pojetí smutku, své cítění. Děti se tak učí vyjadřovat své tvůrčí a estetické vnímání, prožívání a cítění.

Během činností má dítě dostatek příležitostí pro rozvoj vytrvalosti a sebeovládání. Činnosti vedly dítě k identifikaci sebe sama a umožnily mu odlišit se od ostatních. Po dokončení své práce uvádí pracovní místo zpět do původního stavu. Rozvíjí se tím kompetence pracovní. Pokud jednotlivec nachází pozitivní ocenění, nebojí se chybovat, a to je pro v tomto věku důležité.

Teoretické základy k dané problematice

Libuše vládla na svém hradu a k jejím povinnostem patřilo také soudit spory. Jednoho dne přišli před její trůn dva rozhněvaní sousedé (děti s našťavaným výrazem rázným krokem přistoupí). Nemohli se dohodnout, komu patří půda, a prosili Libuši (prosí rukama), aby jim pomohla a rozsoudila je.

Kněžna je vyslechla (*děti si přiloží ruku na ucho*) a pak vynesla rozsudek. Starší muž s tím nesouhlasil. Zlostí zadupal a pěstí pohrozil (*děti napodobují jeho pohyby*). Nelíbilo se mu, že mu vládne žena. Libuše přemýšlela a nakonec se rozhodla najít si manžela. Protože uměla věštit (*děti rukama naznačují čarování*) dokázala přesně popsat, kde ho mají hledat.

A tak se poselstvo vydalo na cestu s ořem, který je vedl (*děti klusají po místnosti*). Vedl je přes kopce (*děti vysokým krokem překračují pomyslné kopečky*), přes řeky (*vyhrnují si kalhoty a překračují pomyslnou řeku*), kráčeli v dešti (*hrbí se a choulí se*), na slunci (*otírají si čela, ovívají si obličej*), spali na mechu (*leží na zádech s úsměvem na tváři*) nebo usínali na kamení (*s plačícím výrazem se vrtí na zemi*). Když k němu kůň dorazil, vesele zařehotal (*děti vesele zařehotají*) a poslové si s úlevou oddechli (*děti se posadí do tureckého sedu a bezhlasně si oddechnou*). Ten muž žil v obci Stadice a oral pole. Oblékli ho do krásných šatů, přivedli před kněžnu Libuši a spolu s ní usedl na trůn.

Zdroje a další informace k dané problematice

JECHOVÁ, Šárka. Báje a pověsti k povídání. Olomouc: Rubico, 2017. Hrátky. ISBN 978-80-734-6229-1.

Přemysl Oráč. Wikipedie [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99emysl_Or%C3%A1c

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Jak se vám dnešní hodina líbila?

Co se vám líbilo nejvíce a co nejméně?

Charakterizujte postavu Přemysla.

Rozvíjené kompetence

- Kompetence k učení
 - Práce s pověstí
- Kompetence k řešení problémů
 - Diskuse, brainstorming, řešení zadaných úkolů
- Kompetence sociální a personální
 - Diskuse, práce dětí ve skupině

3.1.3 Téma č. 3 (Od koláče k radlici) – 2 hodiny

1. hodina

Cíl

Seznámit žáky se základy potravinářského zbožíznalství z dob minulých, zábavnou formou je informovat o klíčových věcech z tohoto odvětví.

Forma a bližší popis realizace

„Od koláče k radlici“ je naučný program připravený pracovníky muzea (lektoři). Návštěva v muzejním ateliéru se zahájí prohlídkou a vyprávěním, co vše je v muzeu k vidění a k čemu slouží ateliér. Děti jsou zapojeny ihned do diskuze otázkou, zda někdy byly v muzeu a co viděly. Od této otázky se dále rozvíjí rozhovory. Tato otázka má za úkol děti vlídně a nenuceně vpravit do prostředí a vnést důvěru k cizím lidem (lektorům), které zatím znaly pouze jako předčítače pověstí.

Po bližším seznámení bude v kruhu dětem předloženo několik druhů pečiva (chléb, houska, rohlík, koláč apod.) První činností je pojmenovat druhy a následně i k nim slovo nadřazené (pečivo). Děti poté čeká společná práce u jednotlivých stolů, kdy musí vyhledat správné suroviny pro výrobu chleba. Předloženy jsou jak ty správné (mouka, cukr apod.), tak i ty špatné (hlína, písek apod.). Při výběru se pokládá otázka Proč? Z rozhovoru mezi lektory z muzea a dětmi vyplývá i, jak se chléb vyrábí. Video znázorňující výrobu chleba – od zrníčka po prodej v pekárně – dětem pustí na interaktivní tabuli.

Metody

Diskuse – motivace dětí pro následující činnosti

Demonstrace – využití videí jako ukázka např. drcení obilí

Heuristická – vlastní objevování z čeho je výsledný výrobek tvořen

Didaktická – slouží především k udržení pozornosti a motivaci pro další práci, řešení problémového úkolu, osvojování si komunikačních dovedností

Pomůcky

Využití pomůcky pro objevnou výuku: pečivo (více druhů), mouka, hlína, písek, modelína, cukr, obilný kvas, ořech ve skořápce, hrachový lusk, jablko, paprika, klas, tráva, zrnotěrka

Truhlík, semínka

Interaktivní tabule

Podrobně rozpracovaný obsah a teoretické základy k dané problematice

Cílem tohoto dne je rozvíjet klíčové kompetence dětí, seznámit je s prostředím muzea a seznámit s procesem výroby chleba.

Edukační program je zaměřen na dětský prožitek, který je umocněn prostředím muzea. V dětech rozvíjí touhu po znalostech. Uplatňují se zde již získané zkušenosti. Děti jsou postaveny před několik předmětů a metodou pokus-omyl se snaží přijít na správný výsledek. Každý pokus je lektorům předložen a ti pak chtějí po dětech, aby vysvětlily a odůvodnily svůj výběr. Děti se učí využívat svých znalostí, případně využít všechny možnosti, jak se k výsledku dopracovat. Průběžně si tak rozšiřují svou slovní zásobu a učí se rozumět jejich významu a funkci. Aktivně je pak během další činnosti můžou použít k dokonalejší komunikaci. Dítě rozvíjí své možnosti vedení smysluplného rozhovoru, umět si prosadit svůj názor a nést za něj odpovědnost, stejně tak dokázat přijmout a podpořit názor druhých. Během tohoto programu si děti rozvíjí a obohacují své znalosti o elementárním světě. Svě pokroky se učí hodnotit a úspěchy oslavovat.

Každá činnost děti aktivně zapojuje a mají během nich dostatek prostoru pro své otázky.

Program je připraven pro max. 26 dětí a odehrává se přímo v prostorách muzea Ústí nad Labem (<http://www.muzeumusti.cz/>). V první části hodiny se vždy seznámí se vším, co je čeká, a poté následuje učení prožitkem, kdy děti řeší problémové úkoly, aby splnily úkol jako celek. V závěru pracovníci muzea dětem pustí několik videí (pečení a růst klasu – <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11466949754-jak-roste-chleb/21738570116/titulky>, orání – https://www.youtube.com/watch?v=_4n1G_qlbjs), která dětem ukážou v rychlém časovém sledu, jak roste pšenice, jak kyně těsto nebo jak se v peci upeče chleba. V dílně se všem 26 dětem věnují čtyři účastníci programu a jeden pedagog z mateřské školy. Výrobek, který si děti za svůj čas vyrobí, si odnáší do mateřské školy na výstavu a následně domů jako památku na nový zážitek.

Zdroje a další informace k dané problematice

Muzeum města Ústí nad Labem. *Muzeum města Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.muzeumusti.cz/>

Jak roste chléb. *SkyFilm* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.skyfilm.cz/dokoncene-porady/jak-roste-chleb/>

Orba koňom klasik Svidník 2014. *Youtube* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_4n1G_qlbjs

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Jaké jsou základní suroviny pro chléb?

Jaký je postup pečení chleba?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k učení
 - Práce s obrazovým materiálem, didaktické hry
- Kompetence k řešení problémů
 - Diskuse
- Kompetence komunikativní
 - Četba, diskuse, práce dětí ve skupině, kvíz

2. hodina

Cíl

Seznámit žáky se základními pojmy z potravinářského průmyslu z dob minulých a nechat je nahlédnout do prostor neformálního vzdělávání.

Forma a bližší popis realizace

Další aktivita navazuje na předchozí. Děti musí zjistit, kde se vzala mouka. Na dalším stole jsou připraveny další suroviny, ze kterých děti vybírají, z čeho je mouka. V diskusním kruhu opět musí zjistit původ mouky, po zjištění se seznámí s nástrojem, jenž zrníčko umele na mouku. Zrnotěrku si děti mohou vyzkoušet. U dalšího stolu děti objeví, že zrnko se skrývá v obilném klasu. Prostřednictvím rozhovoru s návodnými otázkami popisují, co se musí se zrníčkem udělat, aby vyrostlo. Společně zasadí semínka do truhlíku ve tvaru malého políčka.

V závěru dopoledne děti zhlédnou poslední video, které ukazuje orání půdy. Děti se během toho dozví od pracovníků z muzea o přínosech obracení půdy, o živinách a vzduchu v půdě.

Metody

Demonstrace – využití videí jako ukázka např. drcení obilí

Heuristická – vlastní objevování z čeho je výsledný výrobek tvořen

Pomůcky

Využité pomůcky pro objevnou výuku: pečivo (více druhů), mouka, hlína, písek, modelína, cukr, obilný kvas, ořech ve skořápce, hrachový lusk, jablko, paprika, klas, tráva, zrnотěrka

Truhlík, semínka

Interaktivní tabule

Podrobně rozpracovaný obsah a teoretické základy k dané problematice

Cílem tohoto dne je rozvíjet klíčové kompetence dětí, seznámit je s prostředím muzea a seznámit s procesem výroby chleba.

Edukační program je zaměřen na dětský prožitek, který je umocněn prostředím muzea. V dětech rozvíjí touhu po znalostech. Uplatňují se zde již získané zkušenosti. Děti jsou postaveny před několik předmětů a metodou pokus-omyl se snaží přijít na správný výsledek. Každý pokus je lektorům předložen, a ti pak chtějí po dětech, aby vysvětlili a odůvodnili svůj výběr. Děti se učí využívat svých znalostí, případně využít všechny možnosti jak se k výsledku dopracovat. Průběžně si tak rozšiřují svou slovní zásobu a učí se rozumět jejich významu a funkci. Aktivně je pak během další činnosti může použít k dokonalejší komunikaci. Dítě rozvíjí své možnosti vedení smysluplného rozhovoru, umět si prosadit svůj názor a nést za něj odpovědnost, stejně tak dokázat přijmout a podpořit názor druhých. Během tohoto programu si děti rozvíjí a obohacují své znalosti o elementárním světě. Svě pokroky se učí hodnotit a úspěchy oslavovat.

Každá činnost děti aktivně zapojuje a během nich mají dostatek prostoru pro své otázky.

Program je připraven pro max. 26 dětí a odehrává se přímo v prostorách Muzea Ústí nad Labem. V první části hodiny se vždy seznámí se vším, co je čeká, a poté následuje učení prožitkem, kdy děti řeší problémové úkoly, aby splnily úkol jako celek. V závěru pracovníci muzea dětem pustí videa, která dětem ukážou v rychlém časovém sledu, jak roste pšenice, jak kyne těsto nebo jak se v peci upeče chleba. V dílně se všem 26 dětem věnují čtyři účastníci programu a jeden pedagog z mateřské školy. Výrobek, který si děti za svůj čas vyrobí, si odnáší do mateřské školy na výstavu a následně domů jako památku na nový zážitek.

V správném muzeu bývá, milé děti, také pedagogické oddělení, kde se právě nacházíte. V této místnosti, které se říká ateliér, pracuji já a kolegyně Martina, a jsme tu od toho, abychom si s dětmi jako jste vy trochu pohráli, možná něco vytvořili a také abychom vás něco naučili. Tak pojďme na to.

- video (odkaz, kde je umístěno) znázorňující výrobu chleba – od zrníčka po prodej v pekárně

S videem je pracováno dle potřeby. Dětem jsou pouštěny pouze dílčí celky s komentářem.

Jak roste chléb. SkyFilm [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.skyfilm.cz/dokoncene-porady/jak-roste-chleb/>

- video (odkaz na něj) Děti zhlédnou poslední video, které ukazuje orání půdy.

Orba koňom klasik Svidník 2014. Youtube [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_4n1G_qIbjs

Zdroje a další informace k dané problematice

Muzeum města Ústí nad Labem. *Muzeum města Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.muzeumusti.cz/>

Jak roste chléb. SkyFilm [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.skyfilm.cz/dokoncene-porady/jak-roste-chleb/>

Orba koňom klasik Svidník 2014. Youtube [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_4n1G_qIbjs

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Popište orbu koněm.

Zkusili jste někdy orat, případně pracovat na poli/zahrádce/...?

Jak hodnotíte program hodiny?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k učení
experimenty, pokusy
- Kompetence komunikativní
diskuse, práce dětí ve skupině

3.1.4 Téma č. 4 (Sázení semínek) – 1 hodina

Cíl

Zlepšovat a zkvalitňovat u žáků manuální dovednosti, osvojit si práci podle daného návodu, umět si dělat poznámky z výkladu a poté je i reprodukovat.

Forma a bližší popis realizace

Během tohoto dne si děti pojmenují všechna zvířata a následně je roztřídí podle jejich znaků (zvířata domácí, zvířata užitková). V komunitním kruhu děti poznávají obrázky zvířat a třídí je na hospodářská, domácí a exotická. Z roztříděných zvířat si vezmou tu skupinu, která pomáhá v hospodářství. Určíme si, čím nám jsou užitečná (kráva – mléko, ovce – vlna, kůň – tahání těžkých povozů apod.) Třídíme podle velikosti.

Vyberou se ta zvířata, která jsou zmíněna v pověsti, a u nich se určí první a poslední hlásky (K.ů.Ň, B.ý.K), hledají se další zvířata, která začínají na stejné písmeno (K – kráva, kočka, krokodýl; B – beran, bažant, beruška, bobr apod.) Dále si v knihách děti vyhledají, jak takové zemědělství vypadá, jak funguje, která zvířata byla nebo stále jsou využívána při práci. Vysvětlí se, kdy jsou sázena semínka, jak přezimují a jak na jaře začnou klíčit a růst. Naváže se básničkou

Z malinkého semínka, které v zimě spí,
roste, roste rostlinka. Když se probudí,
protáhne se, protřepá, vykukuje do světa.
Povysťří hlavičku, leze z hlíny ven.
Ukáže se sluníčku: „Přeji dobrý den.“

a děti to zakončí vlastním setím semen do sklenic.

V následném rozhovoru děti vysvětlují, co vše semínko potřebuje, aby mohlo vykvést (vodu, vzduch a slunce). Co se stane, když něco z toho nemá? S dětmi se vyzkouší několik pokusů se čtyřmi sklenicemi. První sklenice bude mít vše, co správně k růstu potřebuje. Druhé sklenici se odepře vzduch (zabalení do igelitového pytle), třetí sklenici se odepře světlo (zabalení do tmavého igelitu a udělají se pouze otvory na vzduch), čtvrtá sklenice má světlo i vzduch ale nebude se zalévat. Je důležité, aby se sklenice správně označily. Děti označí sklenice symboly, které si vymyslí (např. co odpíráme – slunce – vítr – voda apod.). O semínka se staráme průběžně celý projekt, a tak sledujeme, jak se náš pokus vyvíjí.

Metody

Diskuse – co děti našly v knihách o hospodářství, co vše potřebuje rostlina k správnému růstu

Situační metoda – řešení problému – jak může vykvést semínko (potřeba hlíny, slunce, vzduchu)

Experiment – ověření si informací získaných z knih

Pomůcky

Obrázkový materiál – využití předčtenářské a předmatematické gramotnosti při práci s obrázky

Knihy – knihy využity při projektu (příloha č. 4) + seznam využitého materiálu

Sklenice – zavařovací sklenice byly zvoleny z důvodu transparentnosti, bude vidět, jak semínka zapouští kořeny směrem dolů (gravitace) a klíček leze nahoru (za sluncem, vzduchem)

Hlína, konvice, semínka, igelit

Papír a pastelky – označení sklenic, podepsání

Podrobně rozpracovaný obsah

V tomto dni se u dětí rozvíjí klíčové kompetence komunikativní a řešení problému. Záměrem vzdělávacího úsilí učitele je podpořit rozvoj intelektu, řeči a jazyka, dále poznávacích procesů. Stimulovat jeho osvojování a povzbuzovat jej v dalším rozvoji. Dítě se seznamuje s informačními prostředky (příběhy, encyklopedie).

Začátkem dne se rozvíjejí řečové schopnosti a jazykové dovednosti. Děti pojmenují zvířata a roztřídí je podle dosavadních zkušeností. Seznámí se s dalšími možnostmi využití zvířat v hospodářství, a to především z hlediska historického. Dále si osvojí některé poznatky a dovednosti, které předcházejí čtení a psaní (první, poslední hláska, skládání písmen do slov podle předlohy, hledání dalších zvířat podle počátečního písmene, utvořit rým apod.) Na základě vyprávění předchozích zážitků z muzea si děti rozšíří znalosti o to, kdy jsou semínka sázena a jak přezimují, kdy začnou klíčit a kdy sklízíme. Děti se naučí zpaměti krátkou báseň a na ní navážou vlastním sázením semínek do sklenice. Děti tak získají možnost pozorovat klíčení, zakořenění a vyklíčení semínek. Tímto pozorováním si osvojují základní znalosti o životním prostředí, jeho porozumění a jeho komplexním vztahům. Následný experiment je zdrojem poznání, jenž umožňuje dětem získat přímou zkušenost z přírody. Jedinec se učí hodnotám a postojům k přírodě, ke světu, k Zemi.

Teoretické základy k dané problematice

Únor je vhodným termínem pro předpěstování sazeniček rostlin s dlouhou vegetační dobou, jako jsou papriky, rajčata, lobelky, petúnie. Pro výsevy jsou ideální mělké misky nebo truhlíky, umístěné na teplém místě, nejlépe na světlém okenním parapetu. Použít ale můžete jakékoli jiné nádoby, naplněné lehkým substrátem – ideální je například nadýchaná zemina z krtinců, vylehčená pískem.

Pro efektivní využití semen je třeba **vysévat rovnoměrně**, v dostatečných rozestupech. To ale není vždy snadné – zahradníci proto vymysleli mnoho triků, jak si výsev ulehčit.

Před tím, než svá semínka zasadíte, navlhčete půdu. Pokud zalijete nádobu až po zasazení, může se stát, že semínko „odpluje“ na okraj nádoby. Chcete-li půdu navlhčit, jednoduše ji nasypete do kbelíku, přidejte teplou vodu a promíchejte. Po asi 8 hodinách (nebo když směs absorbovala vodu), naplňte vybrané nádoby navlhčenou směsí.

Pěstujte jedno, dvě nebo maximálně tři semínka v jedné nádobě. Pokud si nejste jistí, přečtěte si návod na obalu svých semínek. Tam se také dočtete, jak hluboko semínko zasadit, což se u jednotlivých rostlin může lišit. Po zasazení semen volně zakryjte zásobník plastickým materiálem (klidně mikrotenový sáček), abyste vytvořili vlhké prostředí. A teď už jen čekejte na klíčení.

Denně svá semínka kontrolujte. Jakmile se objeví první klíčky, odstraňte plastový kryt a přeneste na světlo (pokud na světle vaše rostlinky dosud nebyly). Když **sazenice** nedostanou dostatek světla, rostou dlouhé, slabé stonky.

Zdroje a další informace k dané problematice

ČERNÝ, Jiří, Pavel ZÁTKA a Zdeněk ADLA. *Obrázky z českých dějin a pověstí*. 9. vyd. Ilustroval Jiří KALOUSEK. V Praze: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03686-1.

RŮŽIČKA, Oldřich a Alexandra MÁJOVÁ. *Jak se co dělá*. Praha: Albatros, 2015. ISBN 978-80-00-04085-1.

KOZIEŁ-NOWAK, Magdalena. *Rok na venkově*. Přeložila Anna HALFAROVÁ. Brno: Host, 2018. ISBN 978-80-7577-529-0.

Tipy a triky pro snadný výsev semen. *IReceptar* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://www.ireceptar.cz/zahrad/tipy-a-triky-pro-snadny-vysev-semen.html>

Jednoduchý průvodce pěstování ze semínek. *Sazecka* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://sazenicka.cz/pestovani-ze-seminek/>

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Jak se vám práce se setím semen dařila?

Máte se setím již zkušenosti? Věnuje se někdo z vaší rodiny zahradničení?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k řešení problémů
Diskuse, brainstorming, práce dětí ve skupině, řešení zadaných úkolů
- Kompetence sociální a personální
Diskuse, rozdělování rolí
- Kompetence činnostní a občanské
Evaluace, prožitkové učení

3.1.5 Téma č. 5 (Minulost vs přítomnost) – 1 hodina

1. hodina

Cíl

Žáci se naučí hodnotit svoji práci, slovně o tom promluvit, přiřadit své pocity z práce na škále, diskutovat s ostatními žáky a realizátory.

Forma a bližší popis realizace

Poslední den v týdnu si děti zopakují získané informace a společně s učiteli zhodnotí proběhlé aktivity a zážitky. Vyjadřují se slovně a pomocí emotikonů (😊 😞). Zhodnocení aktivit a získaných zážitků učitelům pomůže k získání určitých informací, se kterými se může pracovat příští týden. Nabízí se tak možnost upravit lehce činnosti, aby se dětem více zamlouvaly, nebo naopak nechat nějaký prostor pro zopakování. Děti si doplní informace týkající se dřívějšího zemědělství (jak se dříve lidé starali o rostliny apod.) a jak se starají dnes (pesticidy, bio apod.). Co je to kompostování? Zopakování znalostí o tříděném odpadu. Sběrání odpadu v prostorách mateřské školy.

Metody

Evaluace – odpovídání na položené otázky, zjištění zda se projekt ubírá správným (pro děti zábavným a přínosným) směrem

Situační metoda – předložení problému (třídění odpadu)

Diskuse – zjištění znalostí o hospodářství v minulosti a dnes

Pomůcky

Obrázkový materiál – příběhová linie pověsti

Emotikony – materiál primárně využitý k evaluaci projektu dětmi (příloha č. 5)

Odpadkový pytel

Podrobně rozpracovaný obsah a teoretické základy k dané problematice

V posledním dnu v týdnu je cílem dokázat zhodnotit nabídku aktivit, která byla předložena. Zjistit od účastníků zda byl soubor nabízených praktických i intelektových činností maximálně pestrý a svou úroveň odpovídal možnostem a potřebám dětí. Seznámí se s emotikonami – systémem hodnocení. Na položenou otázku odpoví buď 😊 nebo ☹.

Pedagogové získají zpětnou reakci na brainstorming, zda se splnil dostatek vymyšlených aktivit, a které si přejí vyzkoušet v příštím týdnu. Případně je možné seznam upravit, nebo oblíbenou činnost opět přidat. Jednotlivě se dítě podělí o svůj názor při společné diskusi, komentuje zážitky a aktivity, které se mu líbily, ale i ty které ho nebavily. Každé dítě se vyjadřuje samostatně a druzí mu naslouchají. Učitel tak podporuje dětskou schopnost sebeovládání a umožňuje dojmy a prožitky vyjádřit.

Při opakování jednotlivců dokáže pojmenovat většinu toho, čím je obklopen, zachytí myšlenku, formuluje správně odpovědi a odpovídá větou. Dokáže popsat situaci na obrázku, rozlišuje některé obrazné symboly. Dítě v diskusním kroužku získá nové poznatky o zemědělství. Předkládá nápady, jak řešit tříděný odpad ve třídě. Jak pomoci planetě Zemi. Během úklidu školní zahrady se zajímá o prostředí, ve kterém žije, a soustředí se na činnost a její dokončení. Před poslední činností je důležité zopakovat si pravidla bezpečného chování při sběru. Děti se aktivně zapojují do tvorby pravidel a přispívají tak svými nápady. Dbá na vlastní bezpečí a bezpečí kamarádů, v případě pomoci volá dospělého. U dětí se tak vytváří povědomí o vlastní sounáležitosti se světem. Smysluplně pak dokážou přispívat k péči o přírodu nejen při pobytu na školní zahradě. U každého jednotlivce se záměrně usiluje o založení environmentálního povědomí o okolním světě, o vlivu člověka na prostředí, ve kterém žije – předškolní období je v tomto ohledu velice důležitý čas, kdy je u dítěte možné vytvořit základy po odpovědný postoj k životnímu prostředí

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Které aktivity hodnotíte nejlépe?

Vzpomněli jste si na všechno? Na co ne?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k řešení problémů
Diskuse, práce dětí ve skupině, řešení zadaných úkolů
- Kompetence komunikativní
práce dětí ve skupině,
- Kompetence činnostní a občanské
Evaluace, prožitkové učení

3.2 METODICKÝ BLOK Č. 2 (DRAMATIZACE POVĚSTI „O PŘEMYSLU ORÁČOVI“) – 9 HODIN

3.2.1 Téma č. 6 (Návštěva muzea) – 2 hodiny

1. hodina

Cíl

Představit žákům muzeum jako zástupce neformálního vzdělávání a místo, kde je možné se vzdělávat celoživotně.

Forma a bližší popis realizace

Děti naposledy navštíví muzejní ateliér. Během této návštěvy se seznámí s procesem výroby loutky (co každý loutka potřebuje), i jejím vedením. Každé dítě si vyrobí dvě loutky. Na výběr dostanou ze dvou možností – Libuše nebo Přemysl, vůl nebo kůň. K lidské postavě dostane dítě dřevný základ, na který nalepí vlasy/vousy, dokreslí obličej, portičkou ozdobí pruh látky a uváže ho jako šaty.

Metody

Názorně demonstrační – lektor ukazuje loutky a vysvětluje jejich výrobu

Dovednostně praktická – děti vyrábí loutku

Inscenační – volba příběhu při hrách s loutkami

Pomůcky

Výroba loutky: kostra loutky, látka, ozdobná porta, kousky vlny, umělé kožešiny, chlupatý drátek, dřevěné korálky, fixy, provázek, lepidlo, nůžky, štětce

Podrobně rozpracovaný obsah

Cílem dne je seznámit dítě s pracovním procesem výroby loutky. Tato tvůrčí činnost podněcuje tvořivost dítěte a jeho nápaditost, povzbuzuje jeho estetické cítění a vyjadřování.

Každé dítě si pod vedením lektorů vyrobí vlastní loutky, které si posléze odnese domů. Během společné výroby se dozví postup výroby loutky, která je vedena spodem. Děti dostanou možnost vybrat si, které loutky si budou chtít vyrobit. Na základě svého rozhodnutí dostanou dvě kostry výrobku a podle popisu a pokynů lektorů si postupně vyrobí vlastní loutky. Nabízená činnost je přiměřená jejich schopnostem s viditelným výsledkem. Během výběru mezi mužskou a ženskou loutkou si zopakují rozdíly mezi pohlavím (délka vlasů, vousy, svaly, výška postavy, nošení oblečení, manikúra, bižuterie apod.) Při výběru druhé loutky si zdůrazní přednosti jednotlivých zvířat (vůl – chov na maso, tažné zvíře, kůže; kůň – soutěže, tažné). Na základě znalostí si vysvětlí jejich role v pověsti. Při vlastním vedení hotové loutky si děti uvědomují vlastní pohyby těla, které pomáhají rozhýbat i loutku. Dokáže vědomě napodobovat pohyby, které ukázal lektor nebo pohyby ostatních dětí. Své loutky děti mohou předvést při vlastním zpracování pověsti či jiného příběhu.

Teoretické základy k dané problematice

Historické oddělení Muzea města Ústí nad Labem řeší řadu výzkumných úkolů se vztahem ke spravovaným sbírkám. Hlavními partnery jsou Archiv města Ústí nad Labem, Společnost pro dějiny Němců v Čechách, Ústecká muzejní a vlastivědná společnost, územní pracoviště Národního památkového ústavu a Collegium Bohemicum o.p.s. Mimořádný význam má spolupráce s Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně, především s Ústavem slovansko-germánských studií a s Katedrou historie Filozofické fakulty. Zde je společným dlouhodobým projektem vydávání odborného historického časopisu Ústecký sborník historický.

V roce 2011 končí projekt Grantové agentury ČR „Hledání centra. Vědecké a vzdělávací instituce Němců v Čechách v 19. a první polovině 20. století“, který vedla ředitelka Ústavu slovansko-germánských studií FF UJEP Kristina Kaiserová a na kterém se podíleli někteří pracovníci historického oddělení. V letech 2010 až 2013 se pracovníci historického oddě-

lení muzea podílí na řešení grantu Evropského sociálního fondu „Patriotismus – nacionalismus – národovectví v českých zemích“, kde je hlavním řešitelem Ústav slovansko-germánských studií FF UJEP. Dále pracovníci historického oddělení muzea spolupracují v letech 2011 až 2015 na projektech podpořených Ministerstvem kultury ČR v rámci programu Národní a kulturní identita. Prvním je projekt „Společenské, kulturní a ideové transfery v historii příhraničního regionu severozápadních a severních Čech a jejich role pro jeho udržitelnost“, ve kterém je hlavním řešitelem Filozofická fakulta UJEP a druhým je projekt „Příběhy míst. Topografie soudobé paměti národa.“, kde je Filozofická fakulta UJEP spoluřešitelem, hlavním řešitelem projektu je Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.

Zdroje a další informace k dané problematice

Muzeum města Ústí nad Labem [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.muzeumusti.cz/>

Muzeum města Ústí nad Labem. *Kudy z nudy* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/muzeum-mesta-usti-nad-labem>

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Jak se vám líbila výstava v muzeu?

Znáte ještě nějaká jiná muzea?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k učení
didaktické hry
- Kompetence k řešení problémů
Diskuse, brainstorming
- Kompetence sociální a personální
Diskuse, práce dětí ve skupině

2. hodina

Cíl

Představit žákům muzeum jako zástupce neformálního vzdělávání a místo, kde je možné se vzdělávat celoživotně.

Forma a bližší popis realizace

V této části si vysvětlí rozdílnost v nošení oblečení v minulosti a dnes. Dozví se, že dívky tehdy nenosily kalhoty, ale pouze šaty nebo sukně a z čeho se vyráběly šperky nebo jaké nosily boty. Při výrobě druhé loutky (zvířete) použijí vystříženou umělou kožešinu, kterou si opět vyberou podle toho, jaké zvíře vyrábí. Dokreslí mu obličej, dotvarují rohy nebo hřívu (vyrobena z chlupatého drátku nebo vlny).

Lektoři dětem ukážou, jak se jejich loutka vede (spodní vedení – tyč). Děti svým loutkám přidají hlas a ve skupinkách si pak zahrají divadlo, které je na motiv pověsti, případně si vymyslí vlastní příběh, který mohou ostatním předvést.

Metody

Názorně demonstrační – lektor ukazuje loutky a vysvětluje jejich výrobu

Dovednostně praktická – děti vyrábí loutku

Diskusní – motivace dětí k činnosti

Pomůcky

Výroba loutky: kostra loutky, látka, ozdobná porta, kousky vlny, umělé kožešiny, chlupatý drátek, dřevěné korálky, fixy, provázek, lepidlo, nůžky, štětce

Podrobně rozpracovaný obsah

Cílem dne je seznámit dítě s pracovním procesem výroby loutky. Tato tvůrčí činnost podněcuje tvořivost dítěte a jeho nápaditost, povzbuzuje jeho estetické cítění a vyjadřování.

Každé dítě si pod vedením lektorů vyrobí vlastní loutky, které si posléze odnese domů. Během společné výroby se dozví postup výroby loutky, která je vedena spodem. Děti dostanou možnost vybrat si, které loutky si budou chtít vyrobit. Na základě svého rozhodnutí dostanou dvě kostry výrobku a podle popisu a pokynů lektorů si postupně vyrobí vlastní loutky. Nabízená činnost je přiměřená jejich schopnostem s viditelným výsledkem. Během výběru mezi mužskou a ženskou loutkou si zopakují rozdíly mezi pohlavím (délka vlasů, vousy, svaly, výška postavy, nošení oblečení, manikúra, bižuterie apod.) Při výběru druhé loutky si zdůrazní přednosti jednotlivých zvířat (vůl – chov na maso, tažné zvíře, kůže; kůň – soutěže, tažné). Na základě znalostí si vysvětlí jejich role v pověsti. Při vlastním vedení hotové loutky si děti uvědomují vlastní pohyby těla, které pomáhají rozhýbat i loutku. Dokáže vědomě napodobovat pohyby, které ukázal lektor nebo pohyby ostatních dětí. Své loutky děti mohou předvést při vlastním zpracování pověsti či jiného příběhu.

Teoretické základy k dané problematice

Historické oddělení Muzea města Ústí nad Labem řeší řadu výzkumných úkolů se vztahem ke spravovaným sbírkám. Hlavními partnery jsou Archiv města Ústí nad Labem, Společnost pro dějiny Němců v Čechách, Ústecká muzejní a vlastivědná společnost, územní pracoviště Národního památkového ústavu a Collegium Bohemicum o.p.s. Mimořádný význam má spolupráce s Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně, především s Ústavem slovansko-germánských studií a s Katedrou historie Filozofické fakulty. Zde je společným dlouhodobým projektem vydávání odborného historického časopisu Ústecký sborník historický.

V roce 2011 končí projekt Grantové agentury ČR „Hledání centra. Vědecké a vzdělávací instituce Němců v Čechách v 19. a první polovině 20. století“, který vedla ředitelka Ústavu slovansko-germánských studií FF UJEP Kristina Kaiserová a na kterém se podíleli někteří pracovníci historického oddělení. V letech 2010 až 2013 se pracovníci historického oddělení muzea podílí na řešení grantu Evropského sociálního fondu „Patriotismus – nacionalismus – národovectví v českých zemích“, kde je hlavním řešitelem Ústav slovansko-germánských studií FF UJEP. Dále pracovníci historického oddělení muzea spolupracují v letech 2011 až 2015 na projektech podpořených Ministerstvem kultury ČR v rámci programu Národní a kulturní identita. Prvním je projekt „Společenské, kulturní a ideové transfery v historii příhraničního regionu severozápadních a severních Čech a jejich role pro jeho udržitelnost“, ve kterém je hlavním řešitelem Filozofická fakulta UJEP a druhým je projekt „Příběhy míst. Topografie soudobé paměti národa.“, kde je Filozofická fakulta UJEP spoluřešitelem, hlavním řešitelem projektu je Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.

Zdroje a další informace k dané problematice

Muzeum města Ústí nad Labem [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.muzeumusti.cz/>

Muzeum města Ústí nad Labem. *Kudy z nudy* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/muzeum-mesta-usti-nad-labem>

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Navštěvujete s rodiči muzeum v Ústí nad Labem?

Navštěvujete i jiná muzea? Jmenujte naposledy navštívená.

Myslíte si, že jsou muzea důležitá?

Rozvíjené kompetence

- Kompetence k řešení problémů
Diskuse, brainstorming
- Kompetence komunikativní
diskuse, práce dětí ve skupině
- Kompetence činnostní a občanské
prožitkové učení

3.2.2 Téma č. 7 (Nácvik dramatizace) – 2 hodiny

1. hodina

Cíl

Přestavit žákům proces dramatizace, vysvětlit jim základní pravidla pro dramatizaci textu a zaměřit se na motivování žáků ke kreativním činnostem.

Forma a bližší popis realizace

S dětmi se pracuje po skupinkách v 20–30minutových blocích. Děti se rozdělí do tří skupin, u jedné učitelky se děti budou věnovat dramatizaci a u druhé budou tvořit z výtvarného materiálu hlavní postavy (Libuši a Přemysla), pro třetí skupinu je vytvořen pracovní list, jenž vyplní u stolečku. Děti, které dokončí práci rychleji, si vezmou předkreslený arch papíru s podkovou a vypichují její tvar a zdobení.

Pověst bude zprostředkována pomocí četby. V prvním bloku se ověří znalost pověsti a rozhovor slouží i jako motivace k další společné činnosti. V další části děti seřadí obrázkový příběh podle posloupnosti a bude doplněn četbou z knihy. Po přečtení je dětem zadán úkol – vybrat a obkreslit dvě postavy (chlapec a dívka), po jejich výběru se v diskusním kroužku rozhodne o vhodném oblečení a způsobu jeho ztvárnění (tempery/lepení látek/pastely apod.) Po zakončení jejich výtvarného ztvárnění se děti vrhnou do zkoušení dramatizace.

Metody

Dramatizace – zaměřena především na dětský prožitek

Diskuse – vytváření si vlastních postojů k pověsti během dramatické výchovy a jejich metod

Předmatická gramotnost

Grafomotorika – důraz na správné držení tužky, sledování správného tvaru linie

Výtvarná výchova – obkreslení postav dětí

Pomůcky

Knihy – pomůcka při dramatizaci pověsti

Obrázkový materiál – časová linie pověsti

Výtvarný materiál – arch papíru, tempery, lepidlo, látky

Dramatizace – molitanová stavebnice/lego, švihadla/látkoví hadi, deky

Pracovní list (příloha č. 6)

Předkreslená podkova, polystyren, špendlík

Podrobně rozpracovaný obsah

Cílem tohoto tématu je uvědomění si vlastního těla a jeho sounáležitosti se světem. Rozvíjet jeho kreativitu a sebe-vyjádření.

V praktické části dne budou děti plnit tři činnosti. První je dramatizace pověsti. U dětí se nejprve v kruhu zjistí znalost pověsti, o které si spolu povídají již druhým týdnem. Děti se vyjadřují celou větou a odpovídají na položené otázky. Dokáží převyprávět celý příběh a dokončit myšlenku. Po společné spolupráci při tvoření obrazů, které budou zachyceny v dramatizaci, se děti přemístí k druhé činnosti – obkreslení postav. Rozdělí si mezi sebe úkoly. Vyberou dvě děti (chlapec, dívku), jejichž postavy ostatní obkreslí.

Teoretické základy k dané problematice

Ve vlastním obecném smyslu znamená dramatizace „přetvoření původně epické, obvykle prozaické literární látky, někdy však také lyrické předlohy, do dramatického tvaru“. V rámci edukace pak jde především o „zdivadelnění učiva“. Slovo „dramatický“ však odkazuje k „dramatu“. Mělo by tedy předurčovat, že jednající (hrané) postavy se ocitnou v situaci natolik neúnosné, že začnou vzájemně jednat, aby situaci vyřešily. Hrají-li žáci takové situace, pak jejich hra plně vyhovuje obsahu pojmu dramatizace.

Můžeme ovšem využít i tzv. „dramatizace bez dramatického děje“ (pokud postavy neřeší problém, ale hráči např. jen „znázorňují“ nějakou skutečnost – stromy v lese kývající se ve větru; koloběh vody apod.). Zde se pak může využít termín improvizace bez dramatického děje.

Pod pojmem dramatizace si většina učitelů představí prosté převedení textu do formy divadelního scénáře. To pro většinu žáků ale stále není lákavé. Učit se repliky, dlouhé monology či krkolomné dialogy nemůže být atraktivní pro dnešního mladého člověka, tímto zabavíte pár nadšených dětí na 1. stupni základní školy. Základem je využití divadelních metod a improvizace v jakémkoli z vyučovacích předmětů. Tímto se žáci nejen aktivně zapojí do výuky, ale také procvičují paměť, přednes, jazyk a pracují s daným textem. Takto je možné v nich vzbudit touhu nejen pro danou problematiku, vyučovací předmět, ale také touhu po textu, po knihách, po četbě.

Zdroje a další informace k dané problematice

JECHOVÁ, Šárka. Báje a pověsti k povídání. Olomouc: Rubico, 2017. Hrátky. ISBN 978-80-734-6229-1.

Dramatizace. *Wiki* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/D/DRAMATIZACE

Dramatizace jako první krok ke čtenářské gramotnosti. *Učitelské listy* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.ucitelske-listy.cz/2019/03/lada-brozkova-dramatizace-jako-prvni.html>

Otázky ke zpětné vazbě žáků

V čem jste byli prospěšní pro práci ve skupinách?

Co je to dramatizace textu?

Setkali jste se s tímto pojmem někdy v minulosti?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k řešení problémů
práce dětí ve skupině, řešení zadaných úkolů
- Kompetence komunikativní
práce dětí ve skupině, kvíz, dramatizace pověsti
- Kompetence sociální a personální
Diskuse, dramatizace pověsti, simulační hry, práce dětí ve skupině

- Kompetence činnostní a občanské
prožitkové učení

2. hodina

Cíl

Osvojit u žáků základní pravidla pro dramtizaci textu, vyzkoušet si text zdramatizovat, učit se pracovat v týmu a být platným členem týmu.

Forma a bližší popis realizace

Nedílnou součástí je scénář, k tomu poslouží kniha. Děti s pomocí učitele vyberou potřebné dialogy a s nimi scény, které jsou nutné pro přehledné představení pověsti. V konečné fázi děti vymyslí prostředí (z kostek postavit hrad, z provazů cestu, z dek pole apod.), kostýmy a začne se zkoušet.

Skupina usazená u stolečků se samostatně věnuje vyplnění pracovního listu, ke kterému v komunitním kruhu dostali pokyny. Po vyplnění a následném vybarvení mají možnost splnit ještě jeden úkol – vypichování tvaru podkovy. Děti musí být poučeny o bezpečnosti a správném chování.

Skupiny se střídají, pokud se činnosti prodlouží a na nějakou skupinu nedojde, je možné pokračovat v této práci i další den (čtvrtek).

Metody

Dramtizace – zaměřena především na dětský prožitek

Diskuse – vytváření si vlastních postojů k pověsti během dramatické výchovy a jejích metod

Předmatická gramotnost

Grafomotorika – důraz na správné držení tužky, sledování správného tvaru linie

Výtvarná výchova – obkreslení postav dětí

Pomůcky

Kniha – pomůcka při dramtizaci pověsti

Obrázkový materiál – časová linie pověsti

Výtvarný materiál – arch papíru, tempery, lepidlo, látky

Dramtizace – molitanová stavebnice/lego, švihadla/látkový hadi, deky

Pracovní list (příloha č. 6)

Předkreslená podkova, polystyren, špendlík

Podrobně rozpracovaný obsah

V následném diskusním kruhu společně rozhodnou o oblečení a jak bude ztvárněno.

V dramtizaci jsou uplatněny nejen znalosti, které dětí v průběhu celého projektu získávají, ale učí se rozeznávat dobré a špatné chování a nutí je přemýšlet nad volbou toho nejvhodnějšího chování, a to nejen v pohádkovém/bájném světě. Zkušenosti získané dramtizací i dramatickou výchovou uplatňuje dále i v běžném životě. Proto je předvedení pověsti vhodnou formou, jak dětem vštípit potřebné znalosti.

Děti se pomocí dramatické výchovy učí chovat prosociálně a vnímat osobnost druhého. Podílí se na přípravě a realizaci divadelního představení pověsti. Společně tvoří scénáře a vymýšlejí prostředí. Hledají dostupný materiál (stavebnice, deky, výtvarné prostředky), které jim umožní sestavit scény. Společně se účastní rozhodnutí a tvorby představení. Jedinci se seznamují s pravidly a rolemi, které si sami stanovují pro správný chod programu. Rozvíjí se porozumění emocí a nálad. Uvědomují si práva ve vztahu k druhému a respektují se navzájem. Děti se tak seznamují a vytvářejí si povědomí o kultuře a umění.

Třetí činností je samostatné vypracování pracovního listu na základě pokynů. Pracovní list je složen ze dvou částí. V první budou muset děti ovládnout koordinaci ruky-oka a zvládnout bludiště, které má dostat koně k Přemyslu Oráči. Děti trénují prostorovou orientaci a grafomotoriku. V druhé části děti obkreslují tvar listu a opět si zdokonalují grafomotoriku. Po samostatném splnění aktivity, mají děti možnost pokračovat vypichováním tvaru podkovy. V kruhu pochopí, jak budou podkovu vypichovat a jak mají bezpečně postupovat. Také se podělí své znalosti o podkově – kdo ji ková, kdo ji nosí a proč.

NÁCVIK DRAMATIZACE

Scénář:

Vypravěč:	Kněžna Libuše vládla na svém hradu a k jejím povinnostem patřilo také soudit spory. Jednoho dne přišli před její trůn dva rozhněvaní sousedé, kteří se přeli o louku, která rozdělovala jejich pozemek. <i>Sousedé předstoupí před Libuši.</i>
Starší soused:	“Ne! Ta louka je moje!”
Mladší soused:	“Ne, ta louka patřila otci a teď je má.”
Vypravěč:	Kněžna Libuše se zamyslela.
Libuše:	“Pravdu má on.” <i>ukázala na mladšího bratra</i>
Starší soused	<i>se rozhněval a dupnul nohou: “Mně nebude poroučet žena.”</i>
Vypravěč:	Libuše, jako každá dobrá kněžna, se nad tím zamyslela a nakonec se poradila se svými dvěma sestrami. Kazi a Tetou.
Kazi:	“Mám připravit nějaký lektvar?”
Teta:	“Neposlouchej ho!”
Vypravěč:	Libuše se se sestrami radila celou dlouhou noc. Nakonec slíbila národu, že si najde manžela, a protože uměla předpovídat budoucnost, nechala své posly následovat jejího koně. <i>Před Libuši se shromáždí skupina poslů a ona k nim přivádí svého bělouše.</i> A tak se poselstvo vydalo na cestu s ořem, který je vedl (<i>děti klusají po místnosti</i>). Vedl je přes kopce (<i>děti vysokým krokem překračují pomyslné kopečky</i>), přes řeky (<i>vyhrnují si kalhoty a překračují pomyslnou řeku</i>), kráčeli v dešti (<i>hrbí se a choulí se</i>), na slunci (<i>otírají si čela, ovívají si obličej</i>), spali na mechu (<i>leží na zádech s úsměvem na tváři</i>) nebo usínali na kamení (<i>s plačícím výrazem se vrtí na zemi</i>). Když k němu kůň dorazil, vesele zařehotal (<i>děti vesele zařehotají</i>) a poslové si s úlevou oddechli (<i>děti se posadí do tureckého sedu a bezhlasně si oddechnou</i>). Ten muž žil v obci Stadice a oral pole. Jmenoval se Přemysl.
Poslové:	“Bud’ zdrav a vítěj!”
Posel 1:	“Pust’ voly.”
Posel 2:	“Obleč šat.”
Posel 3:	“Sedni na koně.”
Vypravěč:	Přemysl pustil voly, oblékl se, ale nechal si své chudé střevice. Poslové se podivili, a tak se ho na ně zeptali.
Poslové:	“Proč si je necháváš?”
Přemysl:	“Všichni jsme si rovni. Chudí i bohatí.”
Vypravěč:	A tak se spolu vydali za kněžnou. A tak se Přemysl po boku Libuše ujal vlády. <i>Všichni účinkující se ukloní obecenstvu.</i>

Teoretické základy k dané problematice

Ve vlastním obecném smyslu znamená dramatisace „přetvoření původně epické, obvykle prozaické literární látky, někdy však také lyrické předlohy, do dramatického tvaru“. V rámci edukace pak jde především o „zdivadelnění učiva“. Slovo „dramatický“ však odkazuje k „dramatu“. Mělo by tedy předurčovat, že jednající (hrané) postavy se ocitnou v situaci natolik neúnosné, že začnou vzájemně jednat, aby situaci vyřešily. Hrají-li žáci takové situace, pak jejich hra plně vyhovuje obsahu pojmu dramatisace.

Můžeme ovšem využít i tzv. „dramatisace bez dramatického děje“ (pokud postavy neřeší problém, ale hráči např. jen „znázorňují“ nějakou skutečnost – stromy v lese kývající se ve větru; koloběh vody apod.). Zde se pak může využít termín improvizace bez dramatického děje.

Pod pojmem dramatisace si většina učitelů představí prosté převedení textu do formy divadelního scénáře. To pro většinu žáků ale stále není lákavé. Učit se repliky, dlouhé monology či krkolomné dialogy nemůže být atraktivní pro dnešního mladého člověka, tímto zabavíte pár nadšených dětí na 1. stupni základní školy. Základem je využití divadelních metod a improvizace v jakémkoli z vyučovacích předmětů. Tímto se žáci nejen aktivně zapojí do výuky, ale také procvičují paměť, přednes, jazyk a pracují s daným textem. Takto je možné v nich vzbudit touhu nejen pro danou problematiku, vyučovací předmět, ale také touhu po textu, po knihách, po četbě.

Zdroje a další informace k dané problematice

JECHOVÁ, Šárka. Báje a pověsti k povídání. Olomouc: Rubico, 2017. Hrátky. ISBN 978-80-734-6229-1.

Dramatisace. *Wiki* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/D/DRAMATIZACE

Dramatisace jako první krok ke čtenářské gramotnosti. *Učitelské listy* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.ucitelske-listy.cz/2019/03/lada-brozkova-dramatisace-jako-prvni.html>

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Jak vám šel vytvářet pracovní list?

Co se vám při dramatisaci textu líbilo?

Chtěli byste si zkusit zdramatizovat i nějaký svůj oblíbený text (třeba kousek z knížky)? A jaký?

Rozvíjené kompetence

- Kompetence k učení
 - Práce s pověstí, obrazovým materiálem
- Kompetence k řešení problémů
 - práce dětí ve skupině
- Kompetence komunikativní
 - dramatisace pověsti, výtvarné činnosti

3.2.3 Téma č. 8 (Exkurze do archeoskanzenu) – 2 hodiny

1. hodina

Cíl

Představit žákům archeoskanzen jako součást naší historie, vést žáky ke zvědavosti a ukazovat jim, že odkaz minulých generací je velmi důležitý a přínosný.

Forma a bližší popis realizace

Návštěva archeoskanzenu, který se nachází v Březně u Loun (necelých 60 kilometrů od Ústí nad Labem), je plánovaná ke konci projektu. Jedná se o muzeum usazené přímo v přírodě. Exkurze se uskuteční pod dohledem místního pracovníka, který provede děti připraveným edukačním programem. Ten obsahuje několik zajímavých aktivit. Děti zde mohou uplatnit znalosti a dovednosti získané během projektu. Po příjezdu do přírodního muzea si děti prohlédnou repliky staveb a obydlí, které jsou postavené na základech místních nálezů a doplněné o vybavení odpovídající době. Porovnají, kolik věcí se od té doby změnilo a kolik jich zůstalo stejných.

Program je vhodné naplánovat na teplejší období, kdy je půda měkká, a je tak možnost vyzkoušet si více aktivit, které odpovídají dřívější době.

Metody

Prožitkové učení

Didaktická – simulační hry – děti se vžijí do rolí např. oráče, pekařky a je jim simulováno prostředí, ve kterém plní aktivitu (orají, pečou)

Situační – zjištění informací potřebných k vyřešení problému a v rozhodování o dalším možném postupu (např. co vše potřebuji k vytvoření těsta na chléb apod.)

Pomůcky

Pracovní list (příloha č. 6)

Podrobně rozpracovaný obsah

Návštěva přírodního muzea má za cíl děti seznámit s místem a prostředím ve kterém žijí a rozšířit povědomí o kulturním a technickém prostředí a jeho vývoji a neustálých proměnách.

Do archeoskanzenu se skupina dopraví autobusem. Je vzdálen necelých 60 kilometrů od Ústí nad Labem. Děti mají možnost si v autobuse zopakovat vše, co se doposud naučily (básničky, písničky apod.) Během edukačního programu, který je pro děti připraven, uplatní nabyté znalosti o pověsti a historii, které získaly během projektu. Seznámí se s prostředím, ve kterém kdysi žili lidé. Mohou na základě vlastních zkušeností porovnat, jak se žilo dříve a jak se žije dnes. Vytváří si tak elementární povědomí o kulturním i technickém prostředí. Pochopí, že změny způsobené lidmi mohou pomáhat, chránit a život zlepšovat. Samozřejmě i ničit.

Edukační program se uskuteční v archeoskanzenu Březno u Loun (cca 60 kilometrů od Ústí nad Labem), kde se nachází přírodní muzeum, kde probíhají i archeologické experimenty. Děti zde mají možnost vyzkoušet si různé dávnověké aktivity za výkladu místního průvodce a odborníka.

Oblastní muzeum v Lounech, p. o.
Pivovarská 28, 44001, Louny

skanzen@muzeumlouny.cz
<http://www.archeoskanzenbrezno.cz>

Teoretické základy k dané problematice

Archeoskanzen je složené slovo z předpony archo – a termínu skanzen. Jedná se o typ muzea v přírodě, zabývající se dávnější historií společnosti na podkladě archeologických nálezů.

Jedná se v podstatě o historické rekonstrukce či repliky nějakého sídelního objektu či sídliště, mající za cíl přiblížit život minulých společností znázorněním podoby určité lokality a její stavební architektury. Archeoskanzeny bývají obvykle budovány buď přímo na archeologické lokalitě, nebo poblíž. V protikladu ke skanzenům lidové architektury, kde jsou shromážděny objekty, jejichž funkce a podoba byla dokumentována ještě za existence dané společnosti, se v případě archeoskanzenu jedná o hypotetické rekonstrukce na základě archeologických nálezů.

Zdroje a další informace k dané problematice

Archeoskanzen. *Wikipedie* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Archeoskanzen>

Zažijte život na Velké Moravě. *Archeoskanzen Modrá* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://www.archeoskanzen.cz/>

Skanzeny. *MegaUbytko* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://www.megaubytko.cz/ustecky-kraj/skanzeny>

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Jak se vám líbila první část programu v muzeu?

Co vás oslovilo a překvapilo, co jste neznali?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k řešení problémů
řešení zadaných úkolů
- Kompetence komunikativní
diskuse
- Kompetence sociální a personální
Diskuse, práce dětí ve skupině
- Kompetence činnostní a občanské
prožitkové učení

2. hodina

Cíl

Zvýšit manuální zručnost žáků a představu o skutečné práci, osvojit žákům základní pojmy z historie zpracování pšedny a vést žáky k historickým souvislostem pracovních činností.

Forma a bližší popis realizace

Na venkovním prostranství se dětem představí orání, tak jak oral Přemysl Oráč, a další řemesla, která si děti budou moci vyzkoušet. Během prohlídky si děti prohlédnou nástroje, které se dříve používaly při zpracování surovin např. mouky. Děti mají možnost vyrobit si ji na kamenných znotěrkách nebo mlýnku. Z umletých pšeničných semínek se následně zpracuje těsto – děti zjistí, co vše bude potřeba k přípravě těsta – a dá se péci. Po ukončení programu se odjede zpět do mateřské školy autobusem, kde děti zpracují pracovní list.

Metody

Diskuse – motivování dětí v průběhu prohlídky kladením otázek, vzbuzení pozornosti

Prožitkové učení

Pomůcky

Pracovní list (příloha č. 6)

Podrobně rozpracovaný obsah

Při ukázce řemesel si děti vyzkouší a osvojí některé nástroje, které se dříve používaly pro výrobu mouky. Z toho, co namelou, si společně zpracují těsto na chleba, který dají péct. Děti se seznámí s historickým oráním, kdy je k orání využito tažné zvíře. Po ukončení programu děti zpět odjíždějí do města autobusem. V mateřské škole je dětem předán pracovní list, který vyplní na základě pokynů učitelky. Jedná se o list grafomotorický, kdy děti kreslí jedním tahem vedle sebe obloučky. Před činnostmi jsou provedeny uvolňovací cviky. Dítě vědomě napodobuje jednoduchý vzor. Po skončení práce dokáže své pracovní místo uvést do původního stavu.

Teoretické základy k dané problematice

Archeoskanzen je složené slovo z předpony archeo- a termínu skanzen. Jedná se o typ muzea v přírodě, zabývající se dávnější historií společnosti na podkladě archeologických nálezů.

Jedná se v podstatě o historické rekonstrukce či repliky nějakého sídelního objektu či sídliště, mající za cíl přiblížit život minulých společností znázorněním podoby určité lokality a její stavební architektury. Archeoskanzeny bývají obvykle budovány buď přímo na archeologické lokalitě, nebo poblíž. V protikladu ke skanzenům lidové architektury, kde jsou shromážděny objekty, jejichž funkce a podoba byla dokumentována ještě za existence dané společnosti, se v případě archeoskanzeny jedná o hypotetické rekonstrukce na základě archeologických nálezů.

Zdroje a další informace k dané problematice

Archeoskanzen. *Wikipedie* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Archeoskanzen>

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Líbila se vám práce archeologa?

Chtěli byste pracovat jako archeolog? Pokud ano, co vám na práci láká?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k řešení problémů
Diskuse, práce dětí ve skupině, řešení zadaných úkolů
- Kompetence činnostní a občanské
Evaluace, prožitkové učení

3.2.4 Téma č. 9 (Vyprávění zážitků) – 2 hodiny

1. hodina

Cíl

Učíme žáky prožívat emoce, vyjadřovat je navenek a představovat je slovně svým spolužákům, učíme je v tomto prostředí slušně komunikovat s ostatními.

Forma a bližší popis realizace

V tento den je důležité navázat na proběhlou exkurzi. V komunitním kruhu si děti zavzpomínají na společnou exkurzi do Března u Loun, kde se nachází archeoskanzen. Společné vyprávění začíná tak, že si vzpomenou, co si všechno měly na výlet sbalit, kdy na výlet vyrazily, čím jely, odkud jely, co po cestě dělaly, kam přijely, kdo nás tam uvítal. Tady se už zážitky rozdělují a děti vypravují každý sám za sebe – co vidělo, co dělalo, co se mu líbilo, co nestihlo udělat, jak se chovalo apod. Potom společně řeknou, která zvířata tam viděla, jak se oralo, kdo se k tomu využíval, jak se dříve pekli chléb, jaké nářadí tam vidělo apod. Fotografie pořízené na místě a vytisknuté mohou dětem připomenout, co ještě neřekly, a dát tak prostor novým rozhovorům.

Metody

Diskuse – vyjadřování zážitků, postupné vypravování – uvědomění si časové linie

Pomůcky

Fotografie z archeoskanzenu

Papír A4

Podrobně rozpracovaný obsah a teoretické základy k dané problematice

Cílem je rozvíjet klíčové kompetence komunikativní – rozvoj kultivovaného projevu. Jednotlivě se vyjadřují během společné diskuse. Kladen je důraz na samostatný ucelený slovní projev, kdy dítě komentuje aktivity, vypráví své zážitky podle vlastních vzpomínek i podle doložených fotografií. Druhé děti naslouchají, nepřerušují a dodržují pravidlo *Mluví jen jeden*.

Děti popisují, která zvířata viděly, případně je ukazují na fotografiích. Povypráví o bydlení za dob Přemysla Oráče. Jaké jsou rozdíly, bez čeho se doma neobejde maminka, tatínek, nebo ony samy. Převypráví, jak se oralo, jaké řemeslo vyzkoušely. Společné ochutnání chleba. Zapojení smyslů do ochutnávání (sluch – křupe kůrka, čich – vůně chleba, chuť – vyjádření chuti, hmat – tvrdost x měkkost, zrak – popsání pečiva). Zavzpomínají na potřebné ingredience (téma č. 3) a společně pak zhodnotí exkurzi.

Prostorovou orientaci si děti procvičí na mapě České republiky. Společně označí místa, o kterých si povídaly, která navštívily. V diskusním kruhu si o daných městech popovídají. K zachycení bodů vyprávění poslouží obrázky známých míst z měst – Ústí nad Labem (Větruše, Labe, kostel, mateřská škola, divadlo, obchodní centrum), Stadice (pomník Přemysla Oráče), Březno u Loun (fotografie z výletu), Praha (Pražský hrad, Karlův most, Národní opera). Seznámení se státním znakem, státní hymnou, vlajkou. Záměrem této činnosti je dětem představit Českou republiku jako celek, jako místo, kde žijí. Vytváří tak povědomí o vlastní sounáležitosti s národem a zemí, ve které žijí.

V závěru dne děti znázorní vlastní zážitek a společně si svá díla vyvěsí na nástěnku (galerii), kde mohou svá díla představit rodičům a ocenit díla kamarádů.

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Na co jste vzpomínali nejraději?

Co se líbilo nejvíce spolužákům, shodli jste se?

Pracovalo se vám lépe samostatně, či ve skupinkách?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k řešení problémů

Diskuse, brainstorming, práce dětí ve skupině, řešení zadaných úkolů

- Kompetence komunikativní

diskuse, práce dětí ve skupině

- Kompetence sociální a personální

práce dětí ve skupině

- Kompetence činnostní a občanské

Evaluace

2. hodina

Cíl

Naučit žáky sdílet vzpomínky, pojmenovávat kladné, ale i záporné emoce, jednat slušně s lidmi, učit se sdílet zážitky a informace.

Forma a bližší popis realizace

Pokračování práce:

Mapa ČR ukazuje cestu, kterou děti absolvovaly. Označí si na překreslené mapě místa, na kterých včera byly, a učitelka jim ukáže i Stadice, odkud Přemysl pochází společně s obrázky pomníku. Na tabuli se může načrtnout okraj Ústeckého kraje a označit všechna místa, která jsou s projektem spojená. Poslouží k tomu obrázky Ústí nad Labem, Stadice a fotografie z exkurze. Dalším místem, jež se váže k pověsti, je Praha. Jakožto město, které Libuše založila a jehož slávu předpověděla, je potřeba ukázat dětem, kde na mapě leží. Může se na to navázat dalším povídáním – kdo Prahu navštívil, zda znají místa (ukázky obrázků znázorňující hlavní památky).

V závěru jsou děti vyzvány, aby namalovaly, co je nejvíce zaujalo a v diskusním kruhu si o tom opět společně promluví. Popisují svůj výtvar a vyslechnou si popisy kamarádů. Společně vytvoří galerii a podepsané výtvarky si rozevěsí na nástěnkou. Při odchodu z mateřské školy mohou do galerie pozvat rodiče a vše jim opět převyprávět.

Během dne mají děti prostor pro výtvarné dokončení hlavních postav (z úterý) a nácvik dramatizace s paní učitelkou.

Metody

Práce s mapou – orientace v prostoru

Výtvarná výchova – kancelářský papír, pastelky

Pomůcky

Papír A4

Atlas ČR

Mapa České republiky

Podrobně rozpracovaný obsah a teoretické základy k dané problematice

Cílem je rozvíjet klíčové kompetence komunikativní – rozvoj kultivovaného projevu. Jednotlivě se vyjadřují během společné diskuse. Kládn je důraz na samostatný ucelený slovní projev, kdy dítě komentuje aktivity, vypráví své zážitky podle vlastních vzpomínek i podle doložených fotografií. Druhé děti naslouchají, nepřerušují a dodržují pravidlo *Mluví jen jeden*.

Děti popisují, která zvířata viděly, případně je ukazují na fotografiích. Povypráví o bydlení za dob Přemysla Oráče. Jaké jsou rozdíly, bez čeho se doma neobejde maminka, tatínek, nebo my. Převypráví, jak se oralo, jaké řemeslo vyzkoušeli. Společné ochutnání chleba. Zapojení smyslů do ochutnávání (sluch – křupe kůrka, čich – vůně chleba, chuť – vyjádření chuti, hmat – tvrdost x měkkost, zrak – popsání pečiva). Zavzpomínají na potřebné ingredience (téma č. 3) a společně pak zhodnotí exkurzi.

Prostorovou orientaci si děti procvičí na mapě České republiky. Společně označí místa, o kterých si povídali, která navštívili. V diskusním kruhu si o daných městech popovídají. K zachycení bodů vyprávění poslouží obrázky známých míst z měst – Ústí nad Labem (Větruše, Labe, kostel, mateřská škola, divadlo, obchodní centrum), Stadice (pomník Přemysla Oráče), Březno u Loun (fotografie z výletu), Praha (Pražský hrad, Karlův most, Národní opera). Seznámení se státním znakem, státní hymnou, vlajkou. Záměrem této činnosti je dětem představit Českou republiku jako celek, jako místo, kde žijí. Vytváří tak povědomí a vlastní sounáležitosti s národem a zemí, ve které žijí.

V závěru dne děti znázorní vlastní zážitky a společně si svá díla vyvěsí na nástěnku (galerii), kde mohou svá díla představit rodičům a ocenit díla kamarádů.

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Jak se vám dařilo při práci s mapou?

Pomáháte při výletech rodičům s hledáním a plánováním cesty?

Na jakém výletě jste byli naposledy?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence sociální a personální
práce dětí ve skupině
- Kompetence komunikativní
diskuse, práce dětí ve skupině
- Kompetence k řešení problémů
Diskuse, brainstorming, práce dětí ve skupině, řešení zadaných úkolů
- Kompetence činnostní a občanské
Evaluace

3.2.5 Téma č. 10 (Představení pověsti dětem v mateřské škole) – 1 hodiny

1. hodina

Cíl

Učit žáky sdílet informace, zkušenosti a zážitky s menšími dětmi, umět vysvětlovat a komunikovat s ostatními, učit se povídat poutavě a zajímavě.

Forma a bližší popis realizace

Protože se jedná o poslední den, bude již od začátku provázen společnými zážitky a hodnocením celých dvou týdnů. Děti se vyjádří nejen slovně, ale i pomocí emotikonů. Při pokládání otázek pomůžou utřídit vzpomínky a myšlenky. Znalosti předvedou v kvízu, na jeho otázky odpovídají v malých skupinkách vedeny učitelkou (skupinky tvoří maximálně pět dětí, aby na ně učitelka a jejich odpovědi mohla reagovat). V závěru dne pozvou děti z ostatních tříd do společných prostor a nacvičenou pověst jim předvedou.

Metody

Diskuse – vyjádření svých myšlenek, názorů a postojů

Kvíz – účastníkům pomůže zjistit, zda vědomosti při aktivitách byly dětmi přijaty a ukotveny v jejich povědomí

Dramatizace – představení pro mateřskou školu

Pomůcky

Obrázkový materiál – příběhová linie pověsti

Emotikony – slouží k vyjádření názoru

Dramatizace – pomůcky potřebné k divadlu (téma č. 7, s. 17)

Kvíz – složen ze získaných znalostí dětí (příloha č. 7)

Pamětní list – dětem je předán za jejich aktivitu (příloha č. 8)

Podrobně rozpracovaný obsah

Cílem je zjistit, jaký úspěch měl projekt, a také uvést vytvořené divadelní představení před ostatní děti. Poslední den projektu je dnem klidným a oddechovým. Uzavírá projekt, který je věnován složitému tématu – staré české pověsti. Pro děti je toto téma o to složitější, protože většina pojmů je abstraktní a učitel musí hledat jiné cesty k jejich vysvětlení.

Poslední den projektu je důležité zjistit od účastníků, zda byl dvoutýdenní program úspěšný. Děti naposledy převypráví své zážitky a aktivity, které je nejvíce/nejméně potěšily, mohou pedagogům vyjádřit své poznatky, nápady, zkušenosti. V rozhovoru se vyjádří i k brainstormingu a zhodnotí, zda byl úspěšný a děti vyzkoušely své vlastní nápady. Děti mohou hodnotit pozitivně i negativně. Děti se snaží zachytit myšlenku a formulovat odpovědi. Společné vyprávění pomůže utřídit myšlenky a vzpomínky. Během kvízu uplatní znalosti, které nasbíraly během týdnů.

Děti na konci zrealizují divadelní představení, na které pozvou ostatní děti a předvedou jim, o čem si vlastně povídaly. Tato aktivita všem dětem přiblíží svět kultury a umění a umožní jim zhostit se svých rolí.

Projekt dětem přiblíží pravidla společenského chování (zdvořilost, ohleduplnost a tolerance) a mravní hodnoty (spravedlnost, pravda, upřímnost).

Otázky ke zpětné vazbě žáků

Jak se vám pracovalo s menšími dětmi?

Bavila vás práce s menšími dětmi? Chtěli byste toto dělat jako své zaměstnání?

Bylo něco, co se vám nedařilo?

Rozvíjené kompetence:

- Kompetence k řešení problémů
Diskuse, brainstorming, práce dětí ve skupině
- Kompetence komunikativní
diskuse, práce dětí ve skupině
- Kompetence sociální a personální
práce dětí ve skupině

4 SOUBOR MATERIÁLŮ PRO REALIZACI PROGRAMU

4.1 PŘÍLOHA Č. 1 (JMÉNA HLAVNÍCH POSTAV) – TEMATICKÝ BLOK Č. 1 (SEZNÁMENÍ S POVĚSTÍ), TÉMA Č. 2 (CESTA ZA PŘEMYSLEM)

L	I	B	U	Š	E

A

P	Ř	E	M	Y	S	L

4.2 PŘÍLOHA Č. 2 (VÝTVARNÝ NÁMĚT – AUTOPORTRÉT) – TEMATICKÝ BLOK Č. 1 (SEZNÁMENÍ S POVĚSTÍ), TÉMA Č. 2 (CESTA ZA PŘEMYSLEM)

4.3 PŘÍLOHA Č. 3 (PÍSNĚ) – TEMATICKÝ BLOK Č. 1 (SEZNÁMENÍ S POVĚSTÍ), TÉMA Č. 2 (CESTA ZA PŘEMYSLEM)

⁵ „Ach synku, synku“ Zdeněk Šímanovská, Alena Tichá (s. 35)

Ach, synku, synku

česká

Ach, syn - ku, syn - ku, do - ma - li jsi? Ach syn - ku,
syn - ku, do - ma - li jsi? Ta - ti - ček se ptá, o - ral - li jsi,
ta - ti - ček se ptá, o - ral - li jsi.

2. Oral jsem, oral, ale málo,
kolečko se mi polámalo.
3. Když se ti zlámalo, dej ho spravit,
nauč se, synečku, hospodařit.

 Tاتا synovi vytýká, že udělal málo práce. Syn leží na peci a říká, že se mu polámalo kolo. Je to pravda, nebo se jen tak vymlouvá a tatínkovi lže?

 Co je to lež a kdo už někdy zalhal? Co je nepravda, která neublíží? A co jsou pohádky?

- • Soutěžíme o to, kdo řekne větší nepravdu: Psi mají šest noh... atp.
- Vyprávíme si pohádku na pokračování.
- Dvojice: Jeden leží a druhý se ho snaží přimět, aby vstal, ale beze slov. (Ležící může, ale nemusí vstát, podle toho, jak si první vede.)
- Povídáme si o tom, kdo vstal a kdo zůstal v posteli a proč.
- Ve dvojici jako prve, ale můžeme mluvit.
- Totéž s výměnou partnerů.

6 „Ten umí to a ta zas tohle“ od Jana Wericha (s. 228-229)

TEN UMÍ TO A TA ZAS TOHLE

(Píseň z filmu ČISARŮV PEKAR A PEKARŮV ČISAR)

Hudba Z. Peir na návrh J. Wericha, text J. Werich (Doprovod: 4, 11)

Rubato

Slevení mudrci, vzšení chemici, slovo utní mistrů, páni magistři,

astrologové, geometři, agronomové, psychiatři, páni docenti

ge - o - lo - gi - e, psy - chu - lo - gi - e, the - o - lo - gi - e,

nemoci zhubných, nemoci zjevnych, nemoci la - teit - ních,

vy - ná - lez - co - vě vě - cí patentních, mag - ni - fi - cen - ce, zkrá - ka

in - te - li - gen - ce:

228

1. Ta - dy je

te - saf klém - oří, zed - ník a ten, co o - te - sí - vá ka - me - ry je
plat - něť, ko - či, ha - víř: "já sřa - řam do - lu do do - lí a do - lu -
bu - dem na tom le - pe, když da - te ra - dy nám a my vám dá - me

ka - me - nk a ta - dy sluz - ka, o - řec, kam - něť, ten když se
ju ru - du" a ta - dy ry - bal kejk - líř, du - ďak: "já vám rád
svě ra - dy, když vši - chni vše - chno vše - chnem dá - me, tak bu - dou

u - me - le, je k - ne - po - zná - ní ko - mi - nk. Ten díž - dí u - li - ce, ten ko - ve
každou pís - ně - ku na du - dy za - du - du", "já lou - hu - ju kůž - e", "já z něč - ši -
všichni li - di vše - chno mít do - hro - ma - dy. I šir - ší u - li - ce a tv - řší

pod - ko - vy, ta kr - ml sle - pi - ce, ta pe - ce cu - ko - vl. Ten u - ml
je bo - lý", "já pět - u - ju rě - že", "já lá - tam kal - ho - lý", Ten u - ml
pod - ko - vy, ku - ra - ta, sle - pi - ce, pe - či - vo, cu - ko - vl. Když ten dá

to a ten zas to - hle a vši - chni do - hro - ma - dy u - dě - la - ji
to a ta zas
to a ta zas

229

1.
moe.

7 „Dělání“ Zdeněk Svěrák a Jaroslav Uhlíř (s. 5)

DĚLÁNÍ

Hudba Jaroslav Uhlíř / Text Zdeněk Svěrák

Když máš srd-ce zjih-lé, když máš po-tí-že, tak dej
 .ih- lu k cih-le, těs-to do dí-že. U-peč tře-ba chle-ba,
 po-stav tře-ba zeď, žal se krás-ně vstře-bá, za-čni
 s tím hned teď, za-čni s tím hned teď. Dě-lá-ní,
 Dě-lá-ní,
 dě-lá-ní všech-ny smut-ky za-há-ní, dě-lá-ní,
 dě-lá-ní to nám ú-směv za-chrá-ní, dě-lá-ní,
 dě-lá-ní je lék. dě-lá-ní je lék.

4.4 PŘÍLOHA Č. 4 (KNIŽNÍ SEZNAM + MATERIÁLNÍ SEZNAM) – TEMATICKÝ BLOK (SEZNÁMENÍ S POVĚSTÍ), TÉMA Č. 4 (SÁZENÍ SEMÍNEK)

Knižní seznam

ČERNÝ, Jiří, Pavel ZÁTKA a Zdeněk ADLA. *Obrázky z českých dějin a pověstí*. 9. vyd. Ilustroval Jiří KALOUSEK. V Praze: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03686-1.

RŮŽIČKA, Oldřich a Alexandra MÁJOVÁ. *Jak se co dělá*. Praha: Albatros, 2015. ISBN 978-80-00-04085-1.

KOZIEŁ-NOWAK, Magdalena. *Rok na venkově*. Přeložila Anna HALFAROVÁ. Brno: Host, 2018. ISBN 978-80-7577-529-0.

JECHOVÁ, Šárka. *Báje a pověsti k povídání*. Olomouc: Rubico, 2017. Hrátky. ISBN 978-80-734-6229-1.

ZES BRNO, a. s. *Nástěnná mapa Ústeckého kraje 1:140 000*. ZES Brno, a.s. 113 mm x 80 mm.

Materiální seznam

- 25 + 25 kusů magnetické samolepky emotikonů (<https://www.prekancel.sk/magnet-40mm-vesely-smajlik/t-30500/>)
- základní sada temper + černá, bílá (lahve 0,5 litru)
- 1x balík bílý papír
- 1x balík čtvrtky A4
- 1x balík čtvrtky A3
- 2x balení barevných papírů
- 5x lepidlo Herkules (větší nádoba)
- 25x zavařovací sklenice (0,5 litru)
- 5x balík osení
- 5kg zeminy

4.5 PŘÍLOHA Č. 5 (EMOTIKONY) – TEMATICKÝ BLOK Č. 1 (SEZNÁMENÍ S POVĚSTÍ),
TÉMA Č. 5 (MINULOST VS PŘÍTOMNOST)

4.6 PŘÍLOHA Č. 6 (PRACOVNÍ LIST) – TEMATICKÝ BLOK Č. 2 (DRAMATIZACE POVĚSTI „O PŘEMYSLU ORÁČOVI“), TÉMA Č. 7 (NÁCVIK DRAMATIZACE), TÉMA Č. 8 (EXKURZE DO ARCHEOSKANZENU)

Když orá Přemysl, jsou na poli vzorné kopečky, pěkně jeden za druhým. Zkusíš je také nakreslit?

Libuše se ráda prochází po rozkvetlé louce. Umíš podle vzoru louku vybarvit?

4.8 PŘÍLOHA Č. 7 (KVÍZ) – TEMATICKÝ BLOK Č. 2 (DRAMATIZACE POVĚSTI „O PŘEMYSLU ORÁČOVI“), TÉMA Č. 10 (PŘEDSTAVENÍ POVĚSTI DĚTEM V MATEŘSKÉ ŠKOLE)

1. Jak se jmenovaly hlavní postavy pověsti o Přemyslu Oráčovi?

2. Měla Libuše dvě sestry? (Dokážeš je vyjmenovat?)

3. Co je to Otká?

4. Které zvíře oralo pole za Přemysla Oráče?

5. Kde žil Přemysl Oráč?

6. Co potřebuje semínko, aby vykvetlo?

7. Které kontejnery jsou na tříděný odpad (barvy + druh)?

8. Jak se jmenuje hlavní město České republiky?

9. V čem se dříve pekl chléb?

10. Co je to pověst?

11. Zaspívej píseň Ach synku, synku.

4.9 PŘÍLOHA Č. 8 (PAMĚTNÍ LIST) – TEMATICKÝ BLOK Č. 2 (DRAMATIZACE POVĚSTI „O PŘEMYSLU ORÁČOVI“), TÉMA Č. 10 (PŘEDSTAVENÍ POVĚSTI DĚTEM V MATEŘSKÉ ŠKOLE)

PAMĚTNÍ LIST

za účast v projektu
„MÍT SVĚT PŘEČTENÝ“
 O Přemyslu Oráči

V Ústí nad Labem, dne

5 SOUBOR METODICKÝCH MATERIÁLŮ

5.3 PŘÍLOHA Č. 7 (KVÍZ) – TEMATICKÝ BLOK Č. 2 (DRAMATIZACE POVĚSTI „O PŘEMYSLU ORÁČOVI“), TÉMA Č. 10 (PŘEDSTAVENÍ POVĚSTI DĚTEM V MATEŘSKÉ ŠKOLE)

1. JAK SE JMENOVALY HLAVNÍ POSTAVY POVĚSTI O PŘEMYSLU ORÁČOVI?

Libuše, Přemysl Oráč

2. MĚLA LIBUŠE DVĚ SESTRY?

ano (Kazi a Teta)

3. CO JE TO OTKA?

nástroj pro čištění zemědělského náradí

4. KTERÉ ZVÍŘE ORALO POLE ZA PŘEMYSLA ORÁČE?

vůl

5. KDE ŽIL PŘEMYSL ORÁČ?

Stadice

6. CO POTŘEBUJE SEMÍNKO, ABY VYKVTETLO?

hlínu, vodu, vzduch a slunce

7. KTERÉ KONTEJNERY JSOU NA TRÍDĚNÝ ODPAD (barvy + druh)?

modrý – papír, žlutý – plast, zelený – barevné sklo, bílý – bílé sklo, oranžový – nápojové krabice, červený – baterie

8. JAK SE JMENUJE HLAVNÍ MĚSTO ČESKÉ REPUBLIKY?

Praha

9. V ČEM SE DŘÍVE PEKL CHLÉB?

v peci

10. ZAZPÍVEJ PÍSEŇ ACH SYNKU, SYNKU.

6 PŘÍLOHA Č. 3 – ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O OVĚŘENÍ PROGRAMU V PRAXI

Zpráva o ověření programu v praxi

průběžná/závěrečná

I.

Příjemce	Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, příspěvková organizace
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008225
Název projektu	Mít svět přečtený aneb spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání v Ústeckém kraji
Název vytvořeného programu	P7 – Zpracování místního tématu z historie, folkloru, zeměpisu, hospodářství regionu a umění pro děti MŠ
Pořadové číslo zprávy o realizaci	2.

II.

Místo ověření programu	Datum ověření programu	Cílová skupina, s níž byl program ověřen
SMŠ o.p.s., Bělehradská 37, Ústí nad Labem, Muzeum města Ústí nad Labem, Březno u Loun	13.5. – 24.5. 2019	Děti ve věku 5-6 let Třída Sluníček

III.

Stručný popis procesu ověření programu

a/ Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?

Tento program byl zpracován jako dvoutýdenní téma pro děti v MŠ. Děti se nejprve ve školce seznámily s pověstí o Přemyslu Oráči a následně pokračovaly v činnostech spojených s tímto tématem. Dvakrát navštívily Muzeum města Ústí nad Labem a v druhém týdnu proběhl výlet do skanzenu – Březno u Loun.

Ověření se zúčastnilo 25 dětí, 3 pedagogové, 2 pracovníci muzea, 1 vedoucí projektu.

b/ Jaký byl zájem cílové skupiny?

Cílem projektu bylo seznámit děti s pověstí z Ústeckého kraje.

Zájem dětí byl až překvapivě velký, děti pověst o Přemyslu Oráči zaujala a s velkým nasazením dva týdny pracovaly, tvořily a užívaly si činnosti spojené s touto pověstí.

c/ Jaká byla reakce cílové skupiny?

Děti se bez problému zapojovaly do všech činností. Reakce dětí byly pozitivní. Reagovaly na otázky spojené s pověstí, naučily se některá nová slova a pochopily jejich význam. Na konci druhého týdne pomocí magnetických smajlíků zhodnotily, jak se jim program líbil / nelíbil.

Výsledky ověření**a/ Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:**

Ověřování programu proběhlo bez problémů.

b/ Návrhy řešení zjištěných problémů:

Program lze použít bez úprav. Nepředkládáme žádné návrhy.

c/ Bude/byl vytvořený program upraven?

Program lze použít bez úprav.

d/ Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?

Program lze použít bez úprav.

Hodnocení účastníků a realizátorů ověření⁸**a/ Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?**

Program děti hodnotily kladně, pověst je zaujala. Důležité bylo předčítání pověsti, které proběhlo první den ověřování, při předčítání děti sledovaly obrázky, na kterých byla pověst znázorněna.

b/ Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

Nejlépe děti hodnotily návštěvu muzea spojenou s výrobou dřevěných loutek a následnou dramaturgií pověsti.

c/ Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Věcný obsah byl hodnocen pozitivně. Děti se naučily spoustu nových poznatků, naučily se pracovat s mapou, vyhledávat v knize, nová slova spojená s pověstí, zasadily si semínka a následně pozorovaly, jak klíčí a rostou, navštívily skanzen Březno u Loun, kde na vlastní oči viděly, jak se dříve oralo pole, či z čeho a jak vzniká mouka, a následně si upekly i chlebové placičky v hliněné peci. Rodičům doma pověst dokázaly převyprávět.

d/ Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?

Organizační a materiální zabezpečení programu bylo hodnoceno jako perfektně připravené a dostatečné.

e/ Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?

Výkon organizátorů se dá hodnotit podle spokojenosti dětí. Děti byly nadšené a spokojené.

f/ Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?

Děti neměly žádné připomínky.

g/ Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?

Ne.

h/ Budou případné připomínky účastníků zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Ne. Není důvod program měnit.

i/ Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?

Program hodnotíme jako velice povedený, naplnil naše očekávání. Zájem dětí nás mile překvapil.

j/ Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?

Program lze použít bez úprav.

k/ Budou tyto návrhy realizátorů zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Program lze použít bez úprav.

l/ Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další/finální verze programu:

Program lze použít bez úprav.

Zpracoval/a: Lucie Hrubá, Mgr., 29.5. 2019, Ústí nad Labem

7 PŘÍLOHA Č. 4 – ODBORNÉ A DIDAKTICKÉ POSUDKY PROGRAMU

Pro aktivitu KA4 není vyžadováno.

8 PŘÍLOHA Č. 5 DOKLAD O PROVEDENÍ NABÍDKY KE ZVEŘEJNĚNÍ PROGRAMU

Ondřej Prančl

Od: Hránková Klára <klara.hrankova@npi.cz>
 Odesláno: čtvrtek 29. dubna 2021 9:46
 Komu: Jiří Starý
 Kopie: prancl@svkul.cz
 Předmět: Re: dotaz na zveřejnění materiálu na RVP.cz

Dobrý den,

děkuji za zprávu, Vaším dotazům rozumím.

K těm článkům, můžete se inspirovat našimi [články](#) na portálu. Článek by měl mít metodicko-didaktický charakter a měl by být pro naši cílovou skupinu učitele. Délka článků se obvykle pohybuje okolo 4 normostran. Manuál zasílám přímo [zde](#).

Ohledně nabídky materiálu portálu RVP.CZ – jako doklad o tom, že jste materiál nabídli, by mohl sloužit tento e-mail, ale nevím jistě. Každopádně Váš materiál na portálu RVP.CZ bude. [Modul EMA](#), který je součástí portálu, je formou partnerství napojený na databázi OP VVV, a tím se tak všechny materiály z této databáze překlápí do tohoto modulu.

Děkuji za pochopení a v případě, že se rozhodnete na náš portál vložit článek (není to povinnost), budeme rádi.

Přeji pěkný den a mnoho zdraví!

 Metodický portál
RVP.CZ

Klára Hránková
 redaktorka Metodického portálu RVP.CZ
 Weilova 1271/6
 102 00 Praha 10
 Tel: +420 274 022 410
 E-mail: klara.hrankova@npi.cz
www.npi.cz
www.rvp.cz

Od: Jiří Starý <stary@svkul.cz>
Odesláno: středa 28. dubna 2021 17:00
Komu: Hránková Klára <klara.hrankova@npi.cz>
Kopie: prancl@svkul.cz <prancl@svkul.cz>
Předmět: Re: dotaz na zveřejnění materiálu na RVP.cz

Dobrý den,

děkuji Vám za zprávu. Článek by neměl být větší problém, povězte prosím, jaká forma by Vám nejvíce vyhovovala a já text dodám.

Rád bych se ještě zastavil u mých původních dotazů, protože stále mi dost věcí není jasná:)

Naše výstupy nemáme povinnost zveřejnit v databázi OP VVV. Máme řídicímu orgánu předložit doklad o tom, že jsme vzdělávací program nabídli RVP.cz.

Zde se dostáváme do celkem schizofrenní situace, jelikož pro uveřejnění na portále RVP.cz musí dát externí hodnotitel ŘO OP VVV vzdělávacímu programu "punc nejvyšší kvality."

Podobných projektů, jako je ten náš, se po republice realizuje nikoli, jsme tedy zatím první, kteří se na Vás s podobným nevhodným dotazem obracíme?

1

